

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINĖS ADVOKATĖS
JULIANE KOKOTT NUOMONĖ,
pateikta 2012 m. spalio 26 d.¹

Byla C-370/12

Thomas Pringle
prieš

Government of Ireland, Airiją ir Attorney General

(Supreme Court (Airija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Supaprastintos procedūros, numatytos ESS 48 straipsnio 6 dalyje, taikymas iš dalies keičiant SESV trečiąją dalį — Sprendimas 2011/199/ES, kuriuo iš dalies keičiamas SESV 136 straipsnis — Ekonominė ir pinigų politika — Europos stabilumo mechanizmo steigimo sutartis“

1. Europa išgyvena valstybių skolų krizę. Kad ją įveiktų, Europos Sąjunga ir valstybės narės iš dalies imasi netradicinių priemonių. Šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo prašoma nustatyti, ar „Europos stabilumo mechanizmas“, kaip viena iš tokių priemonių, atitinka Europos Sąjungos teisės reikalavimus.

I – Teisinis pagrindas

A – Sąjungos teisė

2. 2011 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Tarybos sprendimo 2011/199/ES, kuriuo iš dalies keičiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 136 straipsnis, kiek tai susiję su stabilumo mechanizmu, taikytinu valstybėms narėms, kurių valiuta yra euras (toliau – Sprendimas 2011/199), 1 straipsnyje numatyta:

„Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 136 straipsnis papildomas šia dalimi:

„3. Valstybės narės, kurių valiuta yra euras, gali nustatyti stabilumo mechanizmą, kuris bus naudojamas kilus būtinybei euro zonos kaip visumos stabilumui apsaugoti. Bet kokios reikiamos finansinės paramos pagal šį mechanizmą teikimui bus taikomos griežtos sąlygos.“

3. Dėl Sprendimo 2011/199 įsigaliojimo jo 2 straipsnio 2 dalyje nustatyta: „Šis sprendimas įsigalioja 2013 m. sausio 1 d., jeigu visi pirmoje pastraipoje nurodyti pranešimai yra gauti, arba, jei taip nepadaroma, pirmą kito mėnesio dieną po to, kai gaunamas paskutinis iš pirmoje pastraipoje nurodytų pranešimų.“

4. Remiantis Sprendimo 2011/199 vizomis, juo atsižvelgiama į „Europos Sąjungos sutartį, ypač į jos 48 straipsnio 6 dalį.“

¹ — Originalo kalba: vokiečių.

B – Europos stabilumo mechanizmo steigimo sutartis

5. Valstybės narės, kurių valiuta yra euras (toliau – euro zonos valstybės narės), 2012 m. vasario 2 d. sudarė „Europos stabilumo mechanizmo steigimo sutartį“ (toliau – ESM sutartis).

6. Pagal ESM sutarties 1 straipsnį šis „Europos stabilumo mechanizmas“ (toliau – ESM) yra „tarptautinė finansų institucija“, kurios narės yra euro zonos valstybės narės ir kuri pagal šios sutarties 3 straipsnio pirmą sakinį vykdo tokias funkcijas:

„ESM siekiama sutelkti finansinius išteklius ir laikantis griežtų sąlygų, pritaikytų pasirinktam finansinės pagalbos instrumentui, savo narėms, kurios yra susidūrusios ar joms iškilo pavojus susidurti su sunkiomis finansavimosi problemomis, teikti paramą stabilumui, jei tai būtina išsaugoti euro zonos kaip visumos ir jos valstybių narių finansinį stabilumą.“

7. Pagal ESM sutarties 12 straipsnio 1 dalies antrą sakinį ESM sutarties 3 straipsnio pirmame sakinyje nurodytos sąlygos gali būti „makroekonomikos koregavimo programos ar pareigos toliau laikytis iš anksto nustatytų tinkamumo finansuoti sąlygų“.

8. Pagal ESM sutarties 14–18 straipsnius ESM narėms gali būti taikomi tokie finansinės pagalbos instrumentai:

- prevencinė sąlyginė kredito linija arba kredito linija su papildomomis sąlygomis (14 straipsnis),
- tikslinės paskolos, skirtos ESM narės finansų įstaigų rekapitalizavimui (15 straipsnis),
- netikslinės paskolos (16 straipsnis),
- ESM narės išleistų vertybinių popierių pirkimas pirminėje rinkoje (17 straipsnis) ir
- „sandoriai, susiję su ESM narės išleistais vertybiniais popieriais, antrinėje rinkoje“ (18 straipsnis).

9. Pagal ESM sutarties 48 straipsnio 1 dalį ši sutartis euro zonos valstybėms narėms, išskyrus Estijos Respubliką, įsigaliojo 2012 m. rugsėjo 27 d. Vokietijos Federacinei Respublikai deponavus ratifikavimo dokumentą.

II – Pagrindinė byla ir procesas Teisingumo Teisme

10. T. Pringle, Airijos žemųjų parlamento rūmų narys (toliau – ieškovas), pareiškė ieškinį Airijos *High Court* (Aukštajam teismui) nukreiptą, be kita ko, prieš Airijos vyriausybę, kuriame prašo pripažinti, kad Sprendimu 2011/199 planuojamas dalinis SESV 136 straipsnio pakeitimas yra neleistinas ir neteisėtas. Be to, jis prašo uždrausti Airijos vyriausybei ratifikuoti, patvirtinti ESM sutartį ar jai pritarti. Abu šiuos ieškovo reikalavimus *High Court* atmetė.

11. Dėl *High Court* sprendimo pateiktą apeliacinį skundą nagrinėjęs *Supreme Court* (Aukščiausiasis teismas) nusprendė pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl šių klausimų:

- „1. Ar 2011 m. kovo 25 d. Europos Vadovų Tarybos sprendimas 2011/199/ES galioja atsižvelgiant į:
- tai, kad jis priimtas pagal ESS 48 straipsnio 6 dalyje numatytą supaprastintą peržiūros procedūrą, ir atsakymą į klausimą, ar pasiūlytas SESV 136 straipsnio dalinis pakeitimas padidina Sutartimis Sąjungai suteiktą kompetenciją,

— siūlomo pakeitimo iš dalies turinį ir atsakymą į klausimą, ar juo kaip nors pažeidžiamos Sutartys arba bendrieji Sąjungos teisės principai?

2. Ar atsižvelgiant į

- ESS 2 ir 3 straipsnius, SESV trečiosios dalies VIII antraštinę dalį ir visų pirma į SESV 119, 120, 121, 122, 123, 125, 126 ir 127 straipsnius,
- išimtinę Sąjungos kompetenciją pinigų politikos srityje, įtvirtintą SESV 3 straipsnio 1 dalies c punktu, ir sudarant tarptautines sutartis, patenkančias į SESV 3 straipsnio 2 dalies taikymo sritį,
- Sąjungos kompetenciją pagal SESV 2 straipsnio 3 dalį ir SESV trečiosios dalies VIII antraštinę dalį koordinuoti ekonominę politiką,
- pagal ESS 13 straipsnyje įtvirtintus principus Sąjungos institucijoms suteiktus įgaliojimus ir funkcijas,
- ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą,
- bendruosius Sąjungos teisės principus, įskaitant Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje įtvirtintą bendrąjį veiksmingos teisinės gynybos ir teisingo bylos nagrinėjimo principą ir bendrąjį teisinio saugumo principą,

Europos Sąjungos valstybė narė, kurios valiuta yra euras, turi teisę sudaryti ir ratifikuoti tarptautinę sutartį, kaip antai ESM sutartį?

3. Jei Europos Vadovų Tarybos sprendimas būtų pripažintas galiojančiu, ar valstybės narės teisė sudaryti ir ratifikuoti tarptautinę sutartį, kaip antai ESM sutartį, sietina su šio sprendimo įsigaliojimu?“

12. Teisingumo Teismo pirmininkas 2012 m. spalio 4 d. nutartimi patenkino prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo prašymą dėl pagreitinotos procedūros pagal Procedūros reglamento 104a straipsnį taikymo.

13. Per procesą rašytines pastabas pateikė ieškovas, taip pat Belgijos, Vokietijos, Airijos, Graikijos, Ispanijos, Prancūzijos, Italijos, Kipro, Nyderlandų, Austrijos, Slovakijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės bei Europos Vadovų Taryba ir Komisija. 2012 m. spalio 23 d. teismo posėdyje dalyvavo ieškovas, Europos Parlamentas ir visos minėtos vyriausybės ir Europos Sąjungos institucijos, išskyrus Kipro ir Austrijos vyriausybes.

III – Teisinis vertinimas

A – Dėl pirmojo prejudicinio klausimo: Sprendimo 2011/199 galiojimas

14. Pateikdamas savo pirmąjį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar Sprendimas 2011/199 galioja atsižvelgiant į tai, kad jis buvo priimtas pagal ESS 48 straipsnio 6 dalyje numatytą supaprastintą procedūrą, ir į siūlomo dalinio pakeitimo turinį.

1. Dėl prejudicinio klausimo priimtumo

15. Kai kurios valstybės narės visiškai arba iš dalies abejoja dėl pirmojo klausimo priimtumo.

a) Pagal SESV 263 straipsnį pareikšto ieškinio dėl panaikinimo pirmumas

16. Airijos vyriausybė teigia, kad ginčydamas Sprendimo 2011/199 galiojimą ieškovas turėjo pareikšti ieškinį dėl panaikinimo pagal SESV 263 straipsnį. Tačiau ieškinio pateikimo terminas jau yra pasibaigęs. Iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad pagrindinėje byloje netiesiogiai kelti klausimą dėl institucijos akto galiojimo ir dėl jo kreiptis su prašymu priimti prejudicinį sprendimą negalima, jei taip apeinami SESV 263 straipsnyje nustatyti ieškinio dėl panaikinimo priimtumo reikalavimai.

17. Tiesa, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką šalis, kuri pagal SESV 263 straipsnį galėjo ginčyti institucijos aktą, tačiau praleido tam nustatytą naikinamąjį terminą, neturi teisės vėliau nacionaliniam teismui pareikšti ieškinio dėl šio akto teisėtumo². Tačiau iš nusistovėjusios teismo praktikos taip pat matyti, kad pagal SESV 263 straipsnį pareikštas ieškinys dėl ginčijamos nuostatos būtų buvęs neabejotinai priimtinas³. Vis dėlto akivaizdu, kad dėl ieškovo statuso šis reikalavimas nėra įvykdytas, nes Sprendimas 2011/199 nėra akivaizdžiai tiesiogiai ir konkrečiai susijęs su ieškovu, kaip to reikalaujama pagal SESV 263 straipsnio 4 dalį, kad jis galėtų pareikšti ieškinį.

b) Teisingumo Teismo jurisdikcija

18. Toliau Europos Vadovų Taryba ir skirtingos valstybės narės tvirtina, kad pirmojo klausimo antra dalis, kuria klausama dėl Sprendimo 2011/199 turinio suderinamumo su pirminės teisės aktais, yra nepriimtina.

19. Jos teigia, kad Teisingumo Teismas neturi kompetencijos tikrinti Sprendimo 2011/199 suderinamumo su sutartimis ir bendraisiais Europos Sąjungos teisės principais. Nagrinėjamu atveju Teisingumo Teismas tik gali nustatyti, ar sutartį iš dalies keičiantis sprendimas buvo priimtas laikantis procedūros taisyklių, nustatytų ESS 48 straipsnio 6 dalyje, tačiau negali tikrinti, ar sprendimo turinys yra suderinamas su pirminės teisės aktais. Juk šiuo sprendimu sukuriama naujos sutarčių nuostatos, kurių galiojimo Teisingumo Teismas iš principo neturi kompetencijos tikrinti. Be to, priimtų dalinių sutarties pakeitimų turinio suderinamumo su esamomis sutartimis peržiūra pašalintų galimybę iš dalies keisti sutartis.

20. Pirmojo klausimo antros dalies priimtinumą reikia vertinti pagal SESV 267 straipsnį. Kaip teisingai nurodo kai kurios valstybės narės, iš šios nuostatos a ir b punktų palyginimo matyti, kad per prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrą Teisingumo Teismas vertina ne Sutarčių, o tik Europos Sąjungos institucijų aktų galiojimą.

21. Tačiau Sprendimo 2011/199 negalima priskirti „Sutartims“, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnio 1 dalies a punktą, nes pagal ESS 48 straipsnio 6 dalies antros pastraipos pirmą sakinį jis yra tik aktas, kuriuo iš dalies keičiama Sutartis. Be to, sprendimą priėmusi Europos Vadovų Taryba pagal ESS 13 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą priskiriama prie Sąjungos institucijų. Todėl, kaip nurodo skirtingos valstybės narės ir Komisija, Teisingumo Teismas iš principo turi kompetenciją nuspręsti dėl šio sprendimo galiojimo.

22. Vis dėlto tada kyla klausimas, kiek Teisingumo Teismas gali vertinti sprendimo, kurio turinys susijęs su daliniu sutarties pakeitimu, galiojimą.

2 — Žr., be kita ko, 1994 m. kovo 9 d. Sprendimą *TWD Textilwerke Deggendorf* (C-188/92, Rink. p. I-833, 17 punktą) ir 2010 m. birželio 29 d. Sprendimą *E ir F* (C-550/09, Rink. p. I-6213, 46 punktą).

3 — Žr., be kita ko, 1997 m. lapkričio 11 d. Sprendimą *Eurotunnel ir kt.* (C-408/95, Rink. p. I-6315, 29 punktą) ir 2010 m. liepos 8 d. Sprendimą *Afton Chemical* (C-343/09, Rink. p. I-7023, 19 punktą).

23. Iš pradžių reikia pripažinti, kad šiuo aspektu Sutartyse Teisingumo Teismo jurisdikcijai nėra nustatytas apribojimas, leidžiantis vien tikrinti, ar buvo laikomasi procedūros taisyklių. Tokia išvada ypač svarbi, nes SESV 269 straipsnyje dėl kitos situacijos, būtent pagal ESS 7 straipsnį priimto teisės akto, toks apribojimas yra aiškiai nustatytas. Taigi Teisingumo Teismas iš principo gali vertinti ne tik pagal ESS 48 straipsnio 6 dalį priimto sprendimo, kuriuo iš dalies keičiama Sutartis, procedūrą, bet ir turinį.

24. Vis dėlto toliau reikia nustatyti, pagal kokius kriterijus turi būti vertinamas sprendimo, kuriuo iš dalies keičiama Sutartis, turinio galiojimas.

25. Pirmas kriterijus nustatytas ESS 48 straipsnio 6 dalies trečioje pastraipoje, pagal kurią toks sprendimas negali padidinti Sąjungai suteiktos kompetencijos. Dėl to abejonių nekyla nei Europos Vadovų Tarybai, nei valstybėms narėms, nors šioje nuostatoje nustatyti ne procedūros, o sprendimo turinio reikalavimai.

26. Antras kriterijus, kuriuo remiantis vertinamas sprendimo turinio galiojimas, yra ESS 48 straipsnio 6 dalies antros pastraipos pirmame sakinyje nustatytas apribojimas, leidžiantis iš dalies keisti tik SESV trečiosios dalies nuostatas.

27. Remiantis tuo, visų pirma darytina išvada, kad būtent sprendimo turinys negali būti vertinamas pagal šias trečiosios dalies nuostatas. Juk Sutartį iš dalies keičiančio sprendimo ir galiojančių SESV trečiosios dalies nuostatų kolizija beveik neišvengiama. Tai ypač aiškiai matyti tada, kai sprendimu iš dalies keičiamos visos SESV trečiosios dalies nuostatos, o tai pagal ESS 48 straipsnio 6 dalies antros pastraipos pirmą sakinį yra akivaizdžiai teisėta. Jei tokį Sutartį iš dalies keičiantį sprendimą vertintume pagal šias SESV trečiosios dalies nuostatas, jis neišvengiamai būtų negaliojantis. Dėl to taptų neįmanoma taikyti supaprastintos peržiūros procedūros pagal ESS 48 straipsnio 6 dalį. Atsižvelgiant į tai, tokiu sprendimu nepažeidžiamos nuostatos, esančios SESV trečiojoje dalyje.

28. Tačiau dėl apribojimo iš dalies keisti tik SESV trečiosios dalies nuostatas reikia patikrinti kitur nustatytas pirminės teisės nuostatas. Juk pagal ESS 48 straipsnio 6 dalies antros pastraipos pirmą sakinį Europos Vadovų Taryba gali iš dalies keisti tik tas nuostatas, kurios nustatytos SESV trečiojoje dalyje. Tai galioja ne tik formai, bet, kaip nurodo Italijos vyriausybė, ir turiniui. Dėl formalaus dalinio SESV trečiosios dalies pakeitimo negali atsirasti pirminės teisės nuostatų, kurios netgi negali būti keičiamos pagal supaprastintą peržiūros procedūrą, turinio pakeitimų.

29. Taigi Europos Vadovų Taryba ne tik neturi teisės priimti sprendimo, kuriuo iš dalies keičiamas Sutarčių tekstas, nepatenkantis į SESV trečiąją dalį, bet ir SESV trečiosios dalies teksto ji negali keisti taip, kad atsirastų prieštaravimas kitoms pirminės teisės nuostatomis, nustatytoms ne minėtoje dalyje.

30. Pripažinus Europos Vadovų Tarybos sprendimą, kuriuo iš dalies keičiama Sutartis ir į SESV trečiąją dalį įterpiama nuostata, kuria, pavyzdžiui, laikinai sustabdomas antrojoje dalyje esančios nuostatos galiojimas arba nustatomos papildomos jos taikymo sąlygos, galiojančiu būtų panaikintas apribojimas, leidžiantis taikyti supaprastintą peržiūros procedūrą keičiant SESV trečiąją dalį tik iš dalies. Juk tokia procedūra leistų iš dalies keisti visas Sutarčių nuostatas, jei tik atitinkama nuostata formaliai yra trečiojoje dalyje.

31. Šia išvada neabejojama tuo, kad valstybės narės iš esmės turi kompetenciją iš dalies keisti visas pirminės teisės nuostatas. Tačiau jei toks dalinis pakeitimas priimamas pagal ESS 48 straipsnio 6 dalyje numatytą supaprastintos peržiūros procedūrą, kaip neabejotinai yra nagrinėjamu atveju⁴, reikia paaisyti šiai procedūrai nustatytų ribų. Todėl Teisingumo Teismo tikrinimo apimtis, kitaip, nei tvirtina Prancūzijos vyriausybė, tikrai priklauso nuo konkrečiu atveju pasirinktos peržiūros procedūros.

4 — Šiuo klausimu taip pat žr. Sprendimo 2011/199 vizas.

32. Vadinas, vertinant Europos Vadovų Tarybos sprendimą, kuris buvo priimtas pagal ESS 48 straipsnio 6 dalies antros pastraipos pirmą sakinį, reikia atsižvelgti ir į pirminės teisės nuostatas, nepriskirtinas SESV trečiajai daliai. Teisingumo Teismas turi nustatyti, ar toks sprendimas, kuriuo iš dalies keičiama Sutartis, apsiriboja daliniu SESV trečiosios dalies pakeitimu, ar tai yra ir kitų pirminės teisės normų pakeitimas.

33. Atsižvelgiant į tai, mano manymu, nėra pagrindo tikrinant apsiriboti tik pagrindiniais pirminės teisės principais, nors taip teigia Komisija. Iš ESS 48 straipsnio 6 dalies antros pastraipos pirmo sakinio neaišku, kodėl reikėtų daryti tokį skirtumą.

c) Pirmojo prejudicinio klausimo aiškinimas

34. Vadinas, pirmąjį prejudicinį klausimą reikia tikrinti tiek, kiek juo keliamas klausimas dėl Sprendimo 2011/199 galiojimo, atsižvelgiant į tai, ar buvo įvykdyti visi ESS 48 straipsnio 6 dalyje nustatyti reikalavimai. Kaip buvo išdėstyta, šis tikrinimas apima ir tas pirminės teisės nuostatas, kurių nėra SESV trečiojoje dalyje. Remiantis tuo, prejudicinio klausimo antrą dalį, kuri, atrodo, siejama su visa pirmine teise, reikia aiškinti siaurai.

35. Be to, tikrinant Sprendimo 2011/199 galiojimą reikia apsiriboti tais negaliojimo pagrindais, kuriuos savo sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvuose nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas⁵.

36. Nepaisant pirmojo klausimo antros dalies formuluotės iš šių motyvų aiškėja, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nesiekia sužinoti, ar Sprendimo 2011/199 turinys yra suderinamas su visomis pirminės teisės nuostatomis.

37. Be to, nors sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateiktuose ieškovo argumentuose užsimenama, kad Sprendimas 2011/199 yra neteisėtas, nes juo sumažinama Sąjungos kompetencija, vis dėlto tokio negaliojimo pagrindo nenurodė nei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nei ieškovas, kuris per procesą teisme nepateikė pastabų šiuo klausimu.

2. Sąjungos kompetencijos padidinimas

38. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš pradžių klausia, ar daliniu SESV 136 straipsnio pakeitimu, kuris numatytas Sprendimu 2011/199, nepadidinama Sutartimis Sąjungai suteikta kompetencija. Tai draudžiama pagal ESS 48 straipsnio 6 dalies trečią pastraipą.

39. Šiuo klausimu ieškovas nurodo, kad tokiu SESV 136 straipsnio papildymu neteisėtai padidinama Sąjungos kompetencija. Šis papildymas leidžia euro zonos valstybėms narėms siekti platesnio bendradarbiavimo pinigų ir ekonominės politikos srityje. Tačiau toks bendradarbiavimas vyksta per tarptautinę organizaciją, kurios sprendimai šioms valstybėms narėms yra privalomi. Todėl galiausiai padidinama Sąjungos kompetencija, nes dabar Sąjungos teisė reguliuoja sritį, kuri anksčiau buvo priskirta valstybių narių kompetencijai.

40. Tokiam požiūriui negaliu pritarti.

41. Pagal naujos SESV 136 straipsnio 3 dalies pirmą sakinį euro zonos valstybės narės gali „nustatyti stabilumo mechanizmą“. Naujos dalies antrame sakinyje paaiškinama, kad šis „mechanizmas“ naudojamas finansinei paramai teikti.

5 — Dėl tokio apribojimo žr. 1997 m. lapkričio 11 d. Sprendimą *Eurotunnel ir kt.* (C-408/95, Rink. p. I-6315, 34 punktą).

42. Vadinas, planuojamas pakeitimas yra susijęs tik su valstybėmis narėmis ir nenustato jokių Sąjungos įgaliojimų. Šia nuostata valstybėms narėms taip pat nenustatyta jokia iš Sąjungos teisės kylanti pareiga imtis veiksmų.

43. Be to, vien aplinkybė, kad apskritai buvo priimta Sąjungos teisės norma, dar nereiškia Sąjungos kompetencijos padidinimo, kaip tai suprantama pagal ESS 48 straipsnio 6 dalies trečią pastraipą. Kitaip šia nuostata būtų užkirstas kelias bet kokiam Sutarties papildymui pagal ESS 48 straipsnio 6 dalyje numatytą supaprastintą peržiūros procedūrą.

44. Galiausiai tiesa tai, kad Sąjungos teisės aktais nustatytos valstybių narių pareigos, nelygu jų dalykas, gali reikšti Sąjungos kompetencijos turinio išplėtimą. Tačiau nagrinėjamu atveju tokia pareiga geriausiai atveju galėtų išplaukti iš to, jog naujai priimtose SESV 136 straipsnio 3 dalies antrame sakinyje numatyta, kad teikiant finansinę paramą „bus taikomos griežtos sąlygos“. Remiantis tuo, būtų galima daryti išvadą, kad ateityje Sąjungos teisės aktais turėtų būti uždrausta valstybėms narėms laisvai veikti finansinės paramos srityje.

45. Tačiau bet kuriuo atveju iš reglamentavimo konteksto⁶ ir priėmimo istorijos⁷ matyti, kad tokios „griežtos sąlygos“ turi būti susijusios su ekonomine politika. Tačiau pagal SESV 5 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos antro sakinio antrą dalį, 119 straipsnio 1 dalį bei 120 ir paskesnius straipsnius Sąjunga jau turi bendrą kompetenciją ekonominės politikos, įskaitant finansinės paramos reguliavimą, srityje.

46. Galiausiai dėl analogiškų ieškovo argumentų reikia nurodyti, kad tai, jog ESM sutartimi kompetencija tariamai perduodama Sąjungos institucijoms, nėra svarbu vertinant naujai įterpiamos SESV 136 straipsnio 3 dalies teisėtumą. Per nagrinėjamą procesą taip teigė ir Komisija. Juk reikia tik patikrinti, ar nauja SESV 136 straipsnio 3 dalies nuostata neprieštarauja ESS 48 straipsnio 6 dalies trečiai pastraipai. Tačiau ESM sutartimi SESV 136 straipsnio 3 dalies norminis turinys nenustatomas. Kadangi numatytoje SESV 136 straipsnio 3 dalyje nėra nuostatos dėl kompetencijos perdavimo Sąjungos institucijoms, ESS 48 straipsnio 6 dalies trečia pastraipa nepažeidžiama.

47. Vadinas, darytina išvada, kad Sprendimu 2011/199 nėra padidinama sutartimis Sąjungai suteikta kompetencija. Todėl sprendimu ESS 48 straipsnio 6 dalies trečia pastraipa nepažeidžiama.

3. SESV 3 straipsnio 1 dalies c punkto pažeidimas

48. Nagrinėjant pirmojo prejudicinio klausimo antrą dalį reikia nustatyti, ar numatytas SESV 136 straipsnio 3 dalies papildymas apsiriboja SESV trečiosios dalies peržiūra, kaip numatyta ESS 48 straipsnio 6 dalies antros pastraipos pirmame sakinyje. Taip nebūtų, jei šia nuostata būtų keičiamas pirminės teisės nuostatų, numatytų ne SESV trečiojoje dalyje, turinys.

49. Remiantis sprendimu dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, iš esmės abejojama tik dėl SESV 3 straipsnio 1 dalies c punkto, kuriame numatyta, kad euro zonos valstybių narių pinigų politika yra Sąjungos išimtinės kompetencijos sritis.

50. Šiuo klausimu ieškovas tvirtina, kad Sprendimu 2011/199 įterpiama SESV 136 straipsnio 3 dalis pažeidžia SESV 3 straipsnio 1 dalies c punktą. Kadangi šia nauja SESV nuostata valstybėms narėms suteikiami įgaliojimai įsteigti stabilumo mechanizmą euro zonos, kaip visumos, finansiniam stabilumui apsaugoti, joms, pažeidžiant minėtą nuostatą, būtent suteikiama kompetencija pinigų politikos srityje.

6 — Žr. Sprendimo 2011/199 4 konstatuojamąją dalį.

7 — Žr. 2011 m. balandžio 20 d. Europos Vadovų Tarybos išvadą dėl 2011 m. kovo 24 ir 25 d. susitikimo, EUCO 10/1/11 REV 1, 16 ir paskesni punktai, II priedas.

51. Neatsižvelgiant į klausimą, ar Sprendimu 2011/199 valstybėms narėms apskritai suteikiama kompetencija pinigų politikos srityje⁸, reikia nurodyti teisinės Sąjungos išimtinės kompetencijos pasekmes. Juk pagal SESV 2 straipsnio 1 dalies antrą sakinio dalį toje srityje, kurioje Sąjunga turi išimtinę kompetenciją, valstybės narės taip pat gali imtis veiksmų tada, kai Sąjunga jas tam įgalioja. Vadinasi, SESV 3 straipsnyje nustatyta Sąjungos išimtinė kompetencija dar nereiškia, kad šioje srityje veiksmų gali imti tik Sąjunga.

52. Taigi įterpiama SESV 136 straipsnio 3 dalimi valstybėms narėms galbūt suteiktas įgaliojimas imtis veiksmų srityje, kurioje išimtinė kompetencija naudojasi Sąjunga, nereiškia, kad buvo iš esmės peržiūrėtos SESV 2 straipsnio 1 dalyje ir 3 straipsnio 1 dalies c punkte esančios nuostatos dėl Sąjungos išimtinės kompetencijos. Tai neturi poveikio jų ankstesniam galiojimui.

53. Vadinasi, reikia pripažinti, kad Sprendimu 2011/199 nebuvo pažeisti ESS 48 straipsnio 6 dalyje nustatyti supaprastintos procedūros apribojimai, todėl SESV 3 straipsnio 1 dalies c punkto pažeidimo nėra.

4. Teisinio saugumo principo pažeidimas

54. Galiausiai sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodant ieškovo argumentus klausama, ar numatytu SESV 136 straipsnio papildymu nėra pažeidžiamas bendrasis teisinio saugumo principas.

55. Ieškovo nuomone naujos nuostatos formuluotė tokia neaiški, kad leidžia valstybėms narėms imtis veiksmų, viršijančių tuos, kurie yra teisėti iš dalies keičiant Sutartį pagal ESS 48 straipsnio 6 dalyje nustatytą supaprastintą procedūrą. Tačiau iš Sutarties nuostatų, priimtų pagal šią procedūrą, formuluotės turi aiškėti ESS 48 straipsnio 6 dalyje nustatyti apribojimai, nes, joms įsigaliojus, negalima nustatyti supaprastintos peržiūros procedūros apribojimų.

56. Iš tikrųjų šis argumentas nėra susijęs su teisinio saugumo kaip aiškumo reikalavimo⁹ pažeidimu. Ieškovui svarbu ne tai, kad numatyta SESV 136 straipsnio 3 dalies nuostata nėra tokia aiški, kad jos adresatas galėtų tiksliai žinoti ją nustatytas pareigas, todėl ši nuostata negalioja. Jis veikia tvirtina: kadangi ji įterpiama pagal supaprastintą peržiūros procedūrą, šios procedūros apribojimai turi atsispindėti ir nuostatos formuluotėje, antraip ji galėtų būti aiškinama neatsižvelgiant į apribojimus. Vadinasi, ieškovui kyla klausimas dėl ESS 48 straipsnio 6 dalyje nustatytų reikalavimų, taikomų iš dalies pakeistos Sutarties nuostatos turiniui, apimties.

57. Reikia sutikti su ieškovu tiek, kiek jis teigia, kad iš tiesų negalima leisti, kad pagal ESS 48 straipsnio 6 dalyje nustatytą supaprastintą peržiūros procedūrą įterpta nuostata būtų taikoma taip, kad, pavyzdžiui, pažeidžiant šios nuostatos trečią pastraipą ja būtų padidinama Sąjungos kompetencija. Toks įterptos Sutarties nuostatos taikymas pažeistų ESS 48 straipsnio 6 dalies trečią pastraipą.

58. Dėl šios priežasties sutarties nuostata, priimta pagal ESS 48 straipsnio 6 dalyje numatytą supaprastintą peržiūros procedūrą, turi būti aiškinama atsižvelgiant į šios procedūros apribojimus.

8 — Dėl ESM sutarties dalyko žr. šios išvados 75 ir paskesnius punktus.

9 — Šiuo klausimu taip pat žr. 1981 m. liepos 9 d. Sprendimo *Gondrand ir Garancini* (169/80, Rink. p. 1931) 17 punktą ir 2010 m. liepos 15 d. Sprendimo *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* (C-582/08, Rink. p. I-7191) 49 punktą.

59. Ieškovo reikalavimas, kad tokie apribojimai neišvengiamai turi atsispindėti iš dalies pakeistos Sutarties nuostatos formuluotėje, grindžiamas neteisinga prielaida, kad įsigaliojus nuostatai, kuri buvo papildyta taikant supaprastintą peržiūros procedūrą, jos norminis turinys toliau gali būti plėtojamas neatsižvelgiant į ESS 48 straipsnio 6 dalyje nustatytas ribas. Taip nėra. Apribojimai, kurie pagal ESS 48 straipsnio 6 dalį taikomi Sutarties peržiūros procedūrai, nustato ir iš dalies pakeistos Sutarties nuostatos norminio turinio ribas.

60. Toks reikalavimas nulemia tam tikros hierarchijos pirminės teisės srityje atsiradimą ir dėl to techniniu atžvilgiu Sąjungos teisė tampa dar sudėtingesnė. Tačiau tokia hierarchija neišvengiamai atsiranda dėl apribojimų, taikomų supaprastintai peržiūros procedūrai pagal ESS 48 straipsnio 6 dalį.

61. Todėl būsimą SESV 136 straipsnio 3 dalį reikės aiškinti, pirma, taip, kad ja nėra padidinama Sąjungai suteikta kompetencija ir, antra, atsižvelgiant į pirminės teisės nuostatas, įtvirtintas už SESV trečiosios dalies ribų. Tokiomis aplinkybėmis, nepaisant atviros Sprendimo 2011/199 formuluotės, šiuo sprendimu nepažeidžiama nei ESS 48 straipsnio 6 dalis, nei teisinio saugumo principas.

5. Tarpinė išvada

62. Vadinas, išnagrinėjus pirmąjį prejudicinį klausimą, nebuvo atskleista nieko, kas galėtų daryti neigiamą poveikį Sprendimo 2011/199 galiojimui.

B – Dėl antrojo prejudicinio klausimo: teisė sudaryti ir ratifikuoti ESM sutartį

63. Pateikdamas savo antrąjį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori sužinoti, ar, atsižvelgiant į įvairias pirminės teisės nuostatas, valstybė narė turi teisę sudaryti ir ratifikuoti tokią tarptautinę sutartį, kaip antai ESM sutartį.

64. Šis prejudicinis klausimas susijęs su galiojančių teisės nuostatų aiškinimu. Todėl atsakant į jį nereikia atsižvelgti į Sprendimu 2011/199 numatytą SESV 136 straipsnio papildymą 3 dalimi, nes ji dar neįsigaliojo. Nors minėtame sprendime Europos Vadovų Taryba nurodo, kad reikia iš dalies pakeisti Sutartį, kad būtų galima įgyvendinti ESM¹⁰, negalima pašalinti galimybes, kad ESM sutarties sudarymas ir ratifikavimas yra suderinamas su galiojančiomis Sutartimis. Todėl Europos Vadovų Taryba ir valstybės narės dabar teigia, kad Sprendimu 2011/199 priimtas dalinis Sutarties pakeitimas yra tik patikslinamojo pobūdžio.

1. Dėl prejudicinio klausimo priimtimumo

65. Kai kurios proceso šalys, nurodydamos įvairius aspektus, abejoja antrojo prejudicinio klausimo priimtimumu.

a) Teisingumo Teismo jurisdikcija

66. Visų pirma Ispanijos vyriausybė tvirtina, kad Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos atsakyti į antrąjį prejudicinį klausimą, nes ESM sutartis yra tarptautinė sutartis, o ne Sąjungos teisės dalis. Pagal Teisingumo Teismo praktiką šis teismas turi jurisdikciją aiškinti tokias sutartis tik tada, kai Sąjunga yra susitariančioji šalis¹¹.

10 — Žr. Sprendimo 2011/199 2 konstatuojamąją dalį.

11 — Žr., be kita ko, 2010 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją* (C-132/09, Rink. p. I-8695) 43 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

67. Tiesa, kad pagal SESV 267 straipsnį Teisingumo Teismas turi jurisdikciją aiškinti tik Sąjungos teisės aktus. Tačiau antrasis klausimas ir yra susijęs vien su Sąjungos teisės nuostatų, o ne su ESM sutarties, aiškinimu. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori išsiaiškinti, kokios valstybių narių pareigos yra nustatytos teisės nuostatomis, nurodytomis antrajame prejudiciniame klausime, ir ar tarptautinės sutarties, kaip antai ESM sutarties, sudarymu ir ratifikavimu nepažeidžiamos šios pareigos. Taigi nagrinėjamos bylos dalykas yra panašus į prašymo priimti prejudicinį sprendimą, kuriuo klausiama dėl nacionalinės teisės aktų suderinamumo su Sąjungos teisės aktais, dalyką. Pastaruoju atveju Teisingumo Teismas taip pat negali aiškinti nacionalinės teisės aktų¹². Tačiau tokiu atveju Teisingumo Teismas, aiškindamas Sąjungos teisės aktus, turi atsižvelgti į specifinį nacionalinės teisės turinį, kurį nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

68. Vadinas, Teisingumo Teismas turi jurisdikciją atsakyti į antrąjį prejudicinį klausimą.

b) Duomenų, pateiktų sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, pakankamumas

69. Be to, kai kurios valstybės narės tvirtina, kad antrasis klausimas yra nepriimtinas todėl, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepateikė pakankamai informacijos, kaip ESM sutarties sudarymas ir ratifikavimas prieštarauja antrajame klausime išvardytoms teisės nuostatoms. Tokiomis aplinkybėmis būtent Prancūzijos vyriausybė nurodo valstybių narių teisę per prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrą pateikti savo pastabas.

70. Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką jis gali atmesti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kai jame nėra nurodytos faktinės ir teisinės aplinkybės, kurios būtinos, kad Teisingumo Teismas galėtų naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus¹³. Informacija, pateikta sprendimuose dėl prašymų priimti prejudicinius sprendimus, turi ne tik leisti Teisingumo Teismui pateikti naudingus atsakymus, bet ir suteikti valstybių narių vyriausybėms bei kitoms suinteresuotosioms šalims galimybę pateikti savo pastabas pagal Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnį¹⁴.

71. Tokiomis aplinkybėmis valstybių narių prieštaravimai dėl priimtimumo iš dalies yra pagrįsti. Antrajame klausime prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas būtent nurodo nemažai Sutarčių nuostatų ir netgi visą SESV trečiosios dalies VIII antraštinę dalį. Tačiau prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvuose pateikia pastabas ne dėl visų ten išvardytų Sutarčių nuostatų. Pirmiausia dėl kai kurių nuostatų, pavyzdžiui, dėl SESV 119 ir 120 straipsnių, kuriuos nurodo Slovakijos vyriausybė, motyvuose nėra išdėstyta, kodėl prašoma pateikti išaiškinimą. Todėl tam, kad antrasis klausimas atitiktų teismo praktikoje nustatytus reikalavimus dėl duomenų, kuriuos būtina nurodyti prašyme priimti prejudicinį sprendimą, jis turi būti daugiau koncentruotas.

72. Grįsdamas savo antrąjį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo penkis ieškovo kaltinimus ir, atrodo, juos išdėsto šešiose antrojo klausimo įtraukose¹⁵. Todėl remiantis šiais kaltinimais ir turi būti nustatytas antrojo klausimo turinys, tačiau visų Sutarčių nuostatų, kurias antrajame klausime nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nagrinėti nereikia.

73. Šiuose kaltinimuose ieškovas nurodo, kad ESM sutartis pažeidžia Sąjungos ir valstybių narių kompetencijos paskirstymą (šiuo klausimu žr. 2 skyrių) bei vadinamąją „bail-out“ sąlygą, numatytą SESV 125 straipsnyje (šiuo klausimu žr. 3 skyrių). Toliau ieškovas teigia, kad, pažeidžiant Sutartis, ESM sutartimi Sąjungos institucijoms suteikiami nauji įgaliojimai (šiuo klausimu žr. 4 skyrių). Be to,

12 — Žr., be kita ko, 2011 m. spalio 27 d. Sprendimo *Tanoarch* (C-504/10, Rink. p. I-10853) 43 punktą.

13 — Žr., be kita ko, 2012 m. liepos 19 d. Sprendimo *Garkalns* (C-470/11) 18 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

14 — Žr., be kita ko, 2010 m. gruodžio 9 d. Sprendimo *Fluxys* (C-241/09, I-12773) 30 punktą ir ten nurodytą teismo praktiką.

15 — Žr. nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą p. 12 ir paskesnius. Pirmasis kaltinimas išdėstytas pirmoje įtraukoje, antrasis – penktoje, trečiasis – antroje ir trečioje, ketvirtasis – ketvirtoje, o penktasis – paskutinėje įtraukoje.

ESM sutartis prieštarauja Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje įtvirtintam veiksmingos teisinės apsaugos principui ir teisinio saugumo principui (šiuo klausimu žr. 5 skyrių). Galiausiai ESM, kaip savarankiškos tarptautinės institucijos, sukūrimu bandoma apeiti Sąjungos teisės reikalavimus, o tai prieštarauja ESS 4 straipsnio 3 dalyje nustatytam lojalaus bendradarbiavimo principui (šiuo klausimu žr. 6 skyrių).

2. Sąjungos ir valstybių narių kompetencijos pasidalijimas

74. Taigi iš pradžių reikia nustatyti, ar ESM sutarties sudarymu ir ratifikavimu pažeidžiamos Sutarčių nuostatos dėl Sąjungos ir valstybių narių kompetencijos pasidalijimo. Ieškovas mano, kad taip valstybės narės pažeidžia Sąjungos kompetenciją pinigų politikos (šiuo klausimu žr. a skirsnį), ekonominės politikos koordinavimo (šiuo klausimu žr. b skirsnį) ir tarptautinių sutarčių sudarymo (šiuo klausimu žr. c skirsnį) srityse.

a) Pinigų politika

75. Pagal SESV 3 straipsnio 1 dalies c punktą Sąjunga turi išimtinę kompetenciją „pinigų politikos valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro“, srityje. Pagal SESV 2 straipsnio 1 dalį valstybės narės pačios gali imtis veiksmų tik „Sąjungai įgaliojus arba jei to reikia Sąjungos aktams įgyvendinti“.

76. Atsižvelgdamas į tai, ieškovas tvirtina, kad ESM sutarties tikslas yra apsaugoti eurą kaip valiutą. Be to, akivaizdu, kad ESM veikla darys poveikį pinigų kiekiui, vadinasi ir kainų stabilumui euro zonoje. Taigi ji taip pat turės tiesioginį poveikį pinigų politikos sričiai, kurioje išimtinę kompetenciją turi Sąjunga ir Europos Centrinis Bankas.

77. Tačiau procese dalyvaujančios valstybės narės mano priešingai, kad ESM sutartis nepažeidžia išimtinės kompetencijos, kurią Sąjunga turi pinigų politikos srityje. Be to, kai kurių valstybių narių vertinimu, ESM veikla priskirtina ne pinigų politikos, o ekonominės politikos sričiai.

78. Pirminės teisės aktais pinigų politikos sąvoka nėra aiškiai apibrėžta, iki šiol to nepadarė ir Teisingumo Teismas. Vis dėlto pinigų politikos srities turinys yra numatytas SESV VIII antraštinės dalies 2 skyriuje „Pinigų politika“. Todėl apibrėžiant pinigų politikos sritį reikia remtis šio skyriaus nuostatomis.

79. Skyriaus „Pinigų politika“ 127–133 straipsniuose iš esmės yra nurodyti Europos centrinių bankų sistemos (toliau – ECBS) uždaviniai, įgaliojimai ir statusas. Pagal SESV 282 straipsnio 1 dalies antrą sakinį ECBS viena vykdo Sąjungos pinigų politiką. SESV 127 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad pagrindiniai ECBS uždaviniai yra pinigų politika, užsienio valiutų operacijos, atitinkančios valiutos kurso politiką pagal SESV 219 straipsnį, valstybių narių oficialiųjų užsienio valiutos atsargų valdymas ir sklandaus mokėjimo sistemų veikimo skatinimas. Taigi šie uždaviniai ir apibrėžia pinigų politikos, kaip tai suprantama pagal SESV 3 straipsnio 1 dalies c punktą, apimtį.

80. Reikia patikrinti, ar ESM sutartis neprieštarauja šiems ECBS uždaviniams.

81. Pagal ESM sutarties 3 straipsnio pirmą sakinį ESM savo narėms, kurios susiduria su finansavimo problemomis, teikia „paramą stabilumui“¹⁶. Pagal šią nuostatą parama „turi būti būtina“ tam, kad būtų „išsaugotas euro zonos kaip visumos ir jos valstybių narių finansinis stabilumas“. Kaip matyti iš ESM sutarties 14–18 straipsniuose konkrečiai nurodytų „finansinės pagalbos instrumentų“, iš esmės siekiama, nustačius tam tikras sąlygas ir reikalavimus, suteikti ESM valstybėms narėms paskolas jų biudžetams finansuoti.

16 — Taip pat žr. ESM sutarties 1 ir 13 konstatuojamąsias dalis.

82. Tokio skolinimo negalima priskirti nei vienam iš ECBS uždavinių, nurodytų SESV 127 straipsnio 2 dalyje. Be to, SESV 123 ir 124 straipsniai, kurie tiesiogiai nustato valstybių narių finansavimo sąlygas, yra ekonominės politikos skyriuje, o ne pinigų politikos skyriuje.

83. Kitokios išvados negalima daryti ir atsižvelgiant į paskolos suteikimo sąlygas. Pagal ESM sutarties 12 straipsnio 1 dalies antrą sakinį tokios sąlygos gali būti „makroekonomikos koregavimo programos ar pareigos toliau laikytis iš anksto nustatytų tinkamumo finansuoti sąlygų“. Nors tiesiogiai iš šios formuluotės tokių sąlygų, išskyrus makroekonomikos koregavimo programą, turinys nėra aiškus, kaip matyti iš ESM sutarties 13 straipsnio 3 dalies antros pastraipos, sąlygos, dėl kurių buvo susitarta su tam tikra ESM nare, turi „būti visiškai suderinamos su SESV numatytomis ekonominės politikos koordinavimo priemonėmis“. Taigi šios sąlygos yra ekonominės politikos, o ne pinigų politikos, pobūdžio.

84. ESM veikla vien dėl to, kad gali daryti tiesioginį poveikį pinigų kiekiui, dar nėra pinigų politika, kaip tai suprantama pagal SESV 127 straipsnio 2 dalį. Priešingai, nei teigia ieškovas, taip nėra. ESM nėra komercinis bankas, kuris skolindamas gali didinti banko turimas lėšas. Atvirkščiai, ESM teikiamos paskolos turi būti visiškai finansuojamos įmokėtu kapitalu arba naudojantis kreditais, numatytais ESM sutarties 3 straipsnio antrame sakinyje.

85. Galiausiai, kaip iš dalies teisingai nurodo Vokietijos vyriausybė, reikia pažymėti, kad pinigų politikai negalima priskirti bet kurios ekonominės politikos formos vien dėl to, kad ji gali turėti netiesioginį poveikį kainų stabilumui euro zonoje. Kitaip visa ekonominės politikos sritis būtų ECBS kompetencija ir sutarties nuostatos dėl Sąjungos ekonominės politikos koordinavimo netektų prasmės.

86. Vadinas, reikia pripažinti, kad teisinis reguliavimas, kaip antai ESM sutartis, nepažeidžia Sąjungos išimtinės kompetencijos, kuria ji pagal SESV 3 straipsnio 1 dalies c punktą naudojasi euro zonos valstybių narių pinigų politikos srityje.

b) Ekonominės politikos koordinavimas

87. Vis dėlto dar kyla klausimas, ar ESM sutarties sudarymas ir ratifikavimas neprieštarauja Sąjungos kompetencijai koordinuoti valstybių narių ekonominę politiką.

88. Pagal SESV 2 straipsnio 3 dalį ir 5 straipsnio 1 dalį valstybės narės koordinuoja savo ekonominę politiką Sąjungos viduje. Tokio koordinavimo taisyklės pirmiausia nustatytos SESV 120 ir 121 straipsniuose, o SESV 121 straipsnio 2 dalyje taip pat pateiktos Tarybos rekomendacijos dėl valstybių narių ekonominės politikos gairių. Be to, SESV skyriaus „Ekonominė politika“ 126 straipsnyje nustatytos konkrečios procedūros, kuriomis siekiama išvengti valstybių narių perviršinio deficito, šio straipsnio 7 dalyje, be kita ko, pateiktos Tarybos rekomendacijos, kaip pašalinti perviršinį deficitą, ir jo 11 dalyje nustatytos galimos sankcijos.

89. Ieškovas teigia, kad ESM teikiamai stabilumo paramai nustatytų sąlygų ir SESV 121 ir 126 straipsniuose numatytų rekomendacijų tikslas yra toks pats. Kadangi pagal SESV 2 straipsnio 2 dalies antrą sakinį pasidalijamosios kompetencijos srityje valstybės narės naudojasi savo kompetencija tiek, kiek Sąjunga nepasinaudojo savo kompetencija, ESM neteisėtai ribojama Sąjungos kompetencija.

90. Tokiam požiūriui nepritariu.

91. Kadangi nustatytos ESM finansinės pagalbos teikimo sąlygos pagal ESM sutarties 13 straipsnio 3 dalies antrą pastraipą turi atitikti ekonominės politikos koordinavimo priemones Sąjungos viduje, jomis valstybių narių ekonominė politika nėra koordinuojama, o taip vien įgyvendinamos Sąjungos lygmeniu jau priimtose koordinavimo priemonės.

92. Tačiau net tada, kai tokios sąlygos viršija Sąjungos lygmeniu priimtas ekonominės politikos koordinavimo priemonės, negalima teigti, kad ESM koordinuoja valstybių narių ekonominę politiką jau vien todėl, kad šios sąlygos yra ESM reikalavimai konkrečiai valstybei ir jomis nėra derinama valstybių narių ekonominė politika. Be to, ESM sąlygos neturi sankcijoms būdingų požymių.

93. Tokiomis aplinkybėmis, pirma, nereikia atsakyti į klausimą, ar valstybių narių ekonominės politikos koordinavimas, numatytas SESV 2 straipsnio 3 dalyje ir 5 straipsnyje, apskritai yra pasidalijamosios kompetencijos sritis. Tam prieštarauja specifinė, nuo kitų Sutarties nuostatų dėl kompetencijos nukrypstanti šių nuostatų formuluočių, pagal kurią Sąjunga neturi kompetencijos koordinuoti valstybių narių ekonominę politiką, o jos savo ekonominę politiką koordinuoja tik Sąjungos viduje. Tačiau pagal SESV 4 straipsnio, kuriame nustatytos pasidalijamosios kompetencijos sritys, 1 dalį reikalaujama, kad Sąjunga turėtų kompetenciją ir pagal 2 dalį ekonominės politikos sritis taip pat nėra priskirta pasidalijamajai kompetencijai.

94. Antra, nėra svarbu, ar nagrinėjant šią bylą Komisija teisingai siūlo SESV 5 straipsnio 1 dalį aiškinti taip, kad iš principo valstybių narių ekonominė politika gali būti koordinuojama tik Sąjungos viduje, bet ne kitu lygmeniu.

95. Vadinasi, teisiniu reguliavimu, kaip antai ESM sutartimi, nepažeidžiamos SESV 2 straipsnio 3 dalis ir 5 straipsnio 1 dalis.

c) Tarptautinių susitarimų sudarymas

96. Galiausiai dėl Sąjungos ir valstybių narių kompetencijos pasidalijimo dar reikia patikrinti, ar ESM sutarties sudarymu ir ratifikavimu pažeidžiama Sąjungos išimtinė kompetencija, kuria ji pagal SESV 3 straipsnio 2 dalį naudojasi tarptautiniams susitarimams sudaryti.

97. Pagal minėtą nuostatą Sąjunga išimtinę kompetenciją pirmiausia turi tada, kai tarptautinių susitarimų sudarymas „gali daryti poveikį bendroms taisyklėms ar pakeisti jų taikymo sritį“. Ieškovo nuomone, ESM sutartimi gali būti daromas poveikis Sąjungos taisyklėms ekonominės ir pinigų politikos srityse.

98. Šiuo klausimu reikia pripažinti, kad SESV 3 straipsnio 2 dalyje, kaip matyti ją aiškinant kartu su SESV 216 straipsniu, nustatyta, kad Sąjunga naudojasi išimtinę kompetencija tik susitarimams su trečiosiomis šalimis arba tarptautinėmis organizacijomis sudaryti. Vadinasi, pagal šią nuostatą, aiškinamą kartu su SESV 2 straipsnio 1 dalimi, tik valstybėms narėms draudžiama sudaryti tokius susitarimus *su trečiosiomis valstybėmis*. Tačiau ESM sutarties susitariančiosios šalys yra tik valstybės narės.

99. Todėl negalima daryti išvados, kad toks teisinis reguliavimas, kaip antai ESM sutartis, *ab initio* prieštarauja SESV 3 straipsnio 2 daliai. Kadangi ieškovas dėl SESV 3 straipsnio 2 dalies galiausiai nurodo, jog ESM sutartimi daromas poveikis Sąjungos taisyklėms ekonominės ir pinigų politikos srityje, ši argumentą reikia išnagrinėti vertinant, ar ESM sutarties sudarymu ir ratifikavimu nėra pažeidžiamos atitinkamos nuostatos.

3. SESV 125 straipsnyje įtvirtintas „bail-out“ draudimas

100. Taigi sutarties, kaip antai ESM sutarties, sudarymu ir ratifikavimu gali būti pažeidžiamas SESV 125 straipsnis.

101. Ieškovas teigia, kad ESM sutartis prieštarauja SESV 125 straipsniui. Juk šis straipsnis galiausiai yra euro zonos valstybių priimtų įsipareigojimų garantas. Be to, SESV 125 straipsniu draudžiama įpareigoti valstybes nares, kaip tai, ieškovo nuomone, daroma ESM sutartimi, skirti finansines lėšas tam, kad būtų perimtos kitos valstybės narės skolos. Tokios išvados nekeičia ir tai, kad finansinė pagalba pagal ESM sutartį teikiama tik laikantis sąlygų.

102. Tačiau, ieškovo manymu, SESV 125 straipsnis pažeidžiamas ne tik ESM finansinės pagalbos instrumentais, bet ir nuostatomis dėl kvietimo įmokėti lėšas. ESM sutarties 25 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad jei ESM narė neperveda reikalaujamų lėšų, visoms kitoms narėms pateikiamas kvietimas įmokėti didesnes lėšas, taigi ESM narė laiduoja už kitos ESM narės skolą.

103. Todėl toliau reikia patikrinti, ar SESV 125 straipsniu draudžiama numatyti finansinės pagalbos instrumentus, kaip antai numatytus ESM sutartyje (šiuo klausimu žr. a skirsnį), ir nuostatas dėl kvietimo įmokėti lėšas (šiuo klausimu žr. b skirsnį).

a) Finansinės pagalbos instrumentai pagal ESM sutarties 14–18 straipsnius.

104. ESM sutarties 14–18 straipsniuose numatyti keli finansinės pagalbos instrumentai. Pagal 14–16 straipsnius ESM narėms gali būti suteiktos įvairių rūšių paskolos. Be to, pagal 17–18 straipsnius ESM turi teisę pirkti ESM narės išleistus vertybinius popierius iš jos pačios arba iš trečiųjų asmenų. Pagal ESM sutarties 12 straipsnio 1 ir 2 dalis ESM finansinė pagalba gali būti teikiama tik „taikant griežtas sąlygas, kurios yra pritaikytos pasirinktam finansinės pagalbos instrumentui“.

105. Visos valstybės narės ir procese dalyvaujančios Sąjungos institucijos teigia, kad pagal SESV 125 straipsnį ESM finansinės pagalbos instrumentai bet kuriuo atveju nėra draudžiami tada, kai įvykdytos būsimos SESV 136 straipsnio 3 dalies sąlygos, pagal kurias veiksmai turi būti būtini euro zonos stabilumui apsaugoti ir pagal šį mechanizmą teikiama finansinei paramai reikia taikyti „griežtas“ sąlygas.

i) Valstybių narių veiksmai

106. Iš pradžių reikia nustatyti, ar yra pakankamas ryšys tarp to, kad ESM sutartį sudaro ir ratifikuoja valstybės narės, ir ESM naudojamų finansinės pagalbos instrumentų, kuriuo remiantis būtų galima teigti, kad valstybės narės pažeidžia SESV 125 straipsnį.

107. Tokiomis aplinkybėmis kai kurios valstybės narės teigia, kad SESV 125 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje numatytas draudimas skirtas tik valstybėms narėms, tačiau ne savarankiškai tarptautinei organizacijai, kaip antai ESM. Vadinasi, ši nuostata *ab initio* nėra taikytina ESM veiksams.

108. Pagal SESV 125 straipsnio 1 dalies antro sakinio pirmą dalį „valstybė narė“, pirma, nėra atsakinga už kitos valstybės narės viešosios teisės reglamentuojamų organizacijų arba valstybinių įmonių įsipareigojimus (pirma alternatyva), antra, pagal šią nuostatą ji tokių įsipareigojimų taip pat neprisiima (antra alternatyva).

109. Nors ESM yra savarankiška tarptautinė organizacija, valstybės narės, veikdamos per šią organizaciją, turi laikytis Sąjungos teisės reikalavimų. Juk vykdydamos susitarimus, kuriuos sudarė tarptautinių konvencijų pagrindu, valstybės narės turi laikytis Bendrijos teisės joms nustatytų pareigų¹⁷. Vadinasi, priimdamos sprendimus dėl nagrinėjamų finansinės pagalbos instrumentų valstybės narės pirmiausia privalo laikytis SESV 125 straipsnio reikalavimų. ESM sutarties 14–18 straipsniuose nustatyta, kad sprendimą dėl paramos suteikimo kas kartą priima valdytojų taryba, kurią pagal ESM sutarties 5 straipsnį sudaro po vieną atstovą iš kiekvienos ESM narės vyriausybės.

110. Kad tokio finansinės pagalbos instrumento suteikimu būtų pažeistas SESV 125 straipsnis, nėra būtina, kad ši nuostata būtų privaloma ESM. Atvirkščiai, kyla klausimas, ar valstybės narės, priimdamos sprendimą dėl ESM finansinės pagalbos teikimo, pažeidžia SESV 125 straipsnio reikalavimus. Kadangi valstybės narės visiškai kontroliuoja ESM ir jos finansines lėšas pagal ESM sutarties 9 straipsnį bent jau iš dalies sudaro valstybių narių įmokėtas kapitalas, negalima iš karto atmesti galimybės, kad suteikdamos finansinę pagalbą per ESM valstybės narės pažeidžia SESV 125 straipsnį, nors finansinės pagalbos instrumentai yra finansuojami iš ESM, o ne tiesiogiai iš valstybių narių biudžeto. Vadinasi, tokiomis aplinkybėmis reikia išnagrinėti kiekvieną ESM teikiamos finansinės pagalbos instrumentą ir nustatyti, ar jį suteikdamos *valstybės narės* atsako arba prisiima kitų valstybių narių įsipareigojimus.

111. Be to, SESV 125 straipsnio pažeidimas gali atsirasti ne tik dėl teikiamos finansinės pagalbos, bet jau vien todėl, kad valstybės narės sudarė ir ratifikavo ESM sutartį. Tiesa, kad ESM sutarties sudarymas ir ratifikavimas dar nereiškia, kad ESM jau teikia finansinės pagalbos instrumentus, nes iš pradžių dėl kiekvieno iš jų turi būti priimtas valdytojų tarybos sprendimas. Taip pat tiesa, kad vyriausybės atstovai, naudodamiesi balso teise įsigaliojus ESM sutarčiai, kaip buvo nurodyta, privalo laikytis SESV 125 straipsnio. Tačiau, nepaisant tokios pareigos, vien ESM sutarties sudarymu ir ratifikavimu SESV 125 straipsnis būtų pažeistas tada, kai toks sprendimas dėl ESM sutartyje numatytų finansinės pagalbos instrumentų bet kuriuo atveju būtų nesuderinamas su SESV 125 straipsniu, nes tokios pagalbos suteikimas neišvengiamai prieštarauja šiai nuostatai.

112. Vadinasi, vien sudarydamos ir ratifikuodamos ESM sutartį valstybės narės pažeistų SESV 125 straipsnį tada, kai pagal šią nuostatą joms iš principo draudžiama teikti ESM finansinės pagalbos instrumentus, numatytus ESM sutarties 14–18 straipsniuose. Būtina to sąlyga, kad pačioms valstybėms narėms būtų draudžiama teikti tokius finansinės pagalbos instrumentus ir jų teikimas per ESM būtų laikomas valstybių narių veiksmais. Tai reikia nustatyti.

ii) ESM – valstybės narės įsipareigojimų garantija

113. Dėl galimų finansinės pagalbos instrumentų iš pradžių reikia išnagrinėti ieškovo argumentą, kad visa ESM sutartis laikytina laidavimu už euro zonos valstybių narių prisiimtus įsipareigojimus, todėl ja pažeidžiamas SESV 125 straipsnis.

114. Kaip teisingai nurodo Komisija, dėl SESV 125 straipsnio 1 dalies antro sakinio pirmos dalies pirmoje alternatyvoje nurodyto atsakomybės nebuvimo iš pradžių patikslinama, kad pats pinigų sąjungos buvimas dar nereiškia, kad valstybės narės garantuoja už kitų valstybių narių įsipareigojimus. Vadinasi, pagal Sąjungos teisės aktus nė viena valstybė narė nėra *įpareigota* tenkinti kitos valstybės narės kreditorių reikalavimus.

115. Be to, SESV 125 straipsnyje nustatytas dar ir draudimas *savanoriškai* prisiimti atsakomybę. SESV 125 straipsnio 1 dalies antro sakinio antroje dalyje nustatyta šios nuostatos išimtis – išskyrus savitarpio finansinės garantijas kokiam nors konkrečiam projektui bendrai vykdyti. Kadangi tokia išimtis aiškiai nustatyta, galima daryti išvadą, kad iš principo SESV 125 straipsnis pažeidžiamas taip pat tada, kai atsakomybė už kitos valstybės narės įsipareigojimus prisiimama savanoriškai.

17 — Žr. 2002 m. sausio 15 d. Sprendimą *Gottardo* (C-55/00, Rink. p. I-413, 33 punktas).

116. Tačiau ESM sutartyje numatyti finansinės pagalbos instrumentai nėra tokia garantija, kuria laiduojama už kitos valstybės narės įsipareigojimus. Kaip jau buvo nurodyta, dėl finansinės pagalbos suteikimo kas kartą sprendžia valdytojų taryba¹⁸, todėl šiuo aspektu tai nėra ESM pareiga. Be to, nei paskola, nei vertybinių popierių pirkimas nesuteikia valstybės narės kreditoriams garantijos, kad jų skoliniai reikalavimai bus patenkinti. Nors atrodytų, kad vienas iš ESM uždavinių yra stiprinti pasitikėjimą ESM narių mokumu¹⁹, finansinės pagalbos instrumentai, kuriais gali naudotis ESM, nėra niekaip susiję su jo valstybių narių išskolinimų garantija. Todėl nereikia atsakyti į klausimą, ar ESM tariamai teikiama garantija turėtų būti vertinama taip pat kaip valstybių narių garantija.

117. Vadinasi, ESM sutartyje numatytais finansinės pagalbos instrumentais valstybės narės apskritai nelaiduoja už kitų valstybių narių įsipareigojimus. Tad tokios sutarties sudarymu ir ratifikavimu SESV 125 straipsnis nepažeidžiamas.

iii) Paskola kaip valstybės narės įsipareigojimų prisiėmimas

118. Toliau kyla klausimas, ar SESV 125 straipsniu valstybėms narėms draudžiama naudojantis ESM teikti paskolas ESM narėms. Taip būtų tada, jei valstybėms narėms būtų nustatytas draudimas teikti tokias paskolas, o ESM teikiamos paskolos vertinamos kaip valstybių narių teikiamos paskolos.

119. Visų pirma paskola nėra prisiimama atsakomybė už valstybės narės įsipareigojimus²⁰. Be to, SESV 125 straipsnio 1 dalies antro sakinio pirmoje dalyje numatytas ne tik atsakomybės nebuvimas, bet ten esančia antra alternatyva valstybėms narėms taip pat draudžiama prisiimti kitos valstybės narės įsipareigojimus. Reikia patikrinti, ar šis draudimas apima ir paskolų teikimą.

— Formulotė ir struktūra

120. Teksto redakcijoje vokiečių kalba vartojama formulotė „prisiimti įsipareigojimus“ („Eintreten für Verbindlichkeiten“) nėra įprasta teisinėje kalboje²¹. Bendrinėje vokiečių kalboje tokia formulotė gali reikšti arba asmens įsipareigojimų prisiėmimą ir tapimą skolininku, arba faktinį svetimų įsipareigojimų vykdymą. Atrodo, kad formulotė prancūzų kalba „les prend à sa charge“ reiškia tą patį, tačiau iš formulotės anglų kalba „assume the commitments“ matyti, kad veikia pabrėžiamas skolos perėmimas, ne jos vykdymas.

121. Nepaisant tam tikrų niuansų, kurie, atrodo, būdingi teksto kalbinėms versijoms, jose bendrai kalbama apie tiesioginius valstybės narės veiksmus, susijusius su kitos valstybės narės įsipareigojimais. Vadinasi, pagal SESV 125 straipsnio 1 dalies antro sakinio pirmos dalies formulotę valstybei narei nustatytas draudimas prisiimti įsipareigojimus reiškia, kad jai draudžiama kitos valstybės narės įsipareigojimus prisiimti kaip savo, nesvarbu, ar ji juos įvykdo sumokėdama, ar pati tampa skolininke, turinčia įsipareigojimų, kuriuos turės įvykdyti vėliau.

122. Paskolos suteikimas tokių sąlygų neatitinka. Suteikiant paskolą nėra nei prisiimami, nei įvykdomi kitos valstybės narės turimi įsipareigojimai, priešingai - dėl paskolos atsiranda papildomi tos valstybės narės įsipareigojimai.

123. Iš kitų Sutarčių nuostatų taip pat neaiškėja joks pagrindas, leidžiantis teigti, kad SESV 125 straipsnio 1 dalies antro sakinio pirma dalimi valstybėms narėms draudžiama viena kitai teikti paskolas. Tiesa, tam tikrais atvejais Sutartyje nustatytos sąlygos, kuriomis gali būti teikiamos paskolos valstybėms narėms. Pavyzdžiui, SESV 143 straipsnio 2 dalies antro sakinio c punkte nustatytos

18 — Žr. šios išvados 109 punktą.

19 — Žr. ESM sutarties 4 konstatuojamąją dalį.

20 — Žr. šios išvados 116 punktą.

21 — Kai kur Vokietijos teisės aktuose kalbama apie prievolių prisiėmimą (žr. Vokietijos civilinio kodekso 563 straipsnį, kuriame nustatyta „teisė prisiimti prievolės nuomotojo mirties atveju“).

valstybių narių kreditų teikimo valstybėms narėms, kurių valiuta nėra euras, sąlygos. Tokiu atveju, sutrikus valstybės narės, kuri nepriklauso pinigų sąjungai, mokėjimų balansui, turi būti priimtas Tarybos dokumentas. Be to, SESV 122 straipsnio 2 dalyje reglamentuojama Sąjungos finansinė pagalba valstybėms narėms, kuri gali apimti ir paskolų teikimą.

124. Tačiau, remiantis šiomis nuostatomis, priešingai, nei teigia ieškovas, negalima daryti išvados, kad kitais atvejais Sąjungos teisės aktais draudžiama teikti bet kokią paskolą valstybei narei. Pirma, SESV 125 straipsnyje nėra jokios nuorodos į SESV 143 arba 122 straipsnius. Vadinasi, negalima daryti išvados, kad šiomis nuostatomis įtvirtintos pagrindinio draudimo, nustatyto SESV 125 straipsnyje, išimtys. Antra, abi šios Sutarties nuostatos susijusios su paskolų teikimu valstybėms narėms, tačiau ne su nagrinėjamu paskolų tarp euro zonos valstybių narių teikimu. SESV 122 straipsnio 2 dalis susijusi su Sąjungos teikiama paskola, o SESV 143 straipsnio 2 dalies antro sakinio c punkte taip pat nustatyta Sąjungos priemonė, pagal kurią naudojant valstybių narių lėšas kreditai gali būti teikiami tik toms valstybėms narėms, kurių valiuta nėra euras. Vadinasi, SESV 122 straipsnio 2 dalyje ir 143 straipsnio 2 dalyje nustatytos paskolų teikimo sąlygos netampa perteklinės tada, kai pagal Sąjungos teisės aktus netaikomi apribojimai paskoloms tarp euro zonos valstybių narių.

125. Tačiau pirmiausia skiriasi Sąjungos ir valstybių narių priemonių kontekstas. Pagal ESS 4 straipsnio 1 dalį ir 5 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį Sąjungos priemonėms taikomas kompetencijos pasidalijimo, o valstybių narių veiksmams – bendros kompetencijos principas. Atsižvelgiant į tai, SESV 122 straipsnio 2 dalyje ir 143 straipsnio 2 dalyje Sąjungai suteikiama teisė teikti kreditus. Tačiau valstybėms narėms toks įgaliojimas nereikalingas. Remiantis tuo, kad Sąjungai suteikta speciali kompetencija teikti kreditus ir tam nustatytos griežtos sąlygos, negalima daryti išvados, kad valstybėms narėms nustatytas išsamus draudimas teikti paskolas, nes tokia išvada prieštarautų Sąjungos ir valstybių narių kompetencijos pasidalijimo principui.

— SESV 125 straipsniu siekiami tikslai

126. Vis dėlto kyla klausimas, ar, remiantis SESV 125 straipsnio formuluote ir struktūra, padarytos išvados neprieštarauja šios nuostatos tikslui ir logikai.

127. Aiškinant SESV 125 straipsnio tikslą taip pat galima remtis parengiamaisiais dokumentais ir Sutarties sudarymo aplinkybėmis. Tai naudojama kaip papildoma aiškinimo pagalba.

128. SESV 125 straipsniu iš esmės pakartojamas EB 104b straipsnis, kuris buvo įtrauktas Maastrichto sutartimi²². Kaip matyti iš Komisijos pasiūlymo motyvų, susijusių su EB 104b straipsniu, šia nuostata kartu su dabartiniais SESV 123 ir 124 straipsniais siekiama išvengti perviršinio valstybių narių biudžeto deficito ir įsiskolinimo. Baiminantis galimo finansų rinkų nestabilumo šie veiksniai taip pat vertinami kaip rizika pinigų stabilumui ir pavojus ekonominės ir pinigų sąjungos išlikimui²³. Kad būtų išvengta per didelio valstybių narių įsiskolinimo, valstybes nares reikia skatinti laikytis biudžeto disciplinos, taip pat nustatant griežtesnes skolinimosi sąlygas.

129. Tam skirti SESV 123–125 straipsniai. SESV 123 straipsniu draudžiamas valstybių narių finansavimas per centrinius bankus. Be to, SESV 124 straipsniu draudžiama suteikti privilegiją naudotis kitomis finansų įstaigomis.

22 — Europos Sąjungos sutartis, pasirašyta 1992 m. vasario 7 d. Maastrichte, OL C 191, p. 1.

23 — Žr. Sutarties dėl Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties peržiūros siekiant sukurti Ekonominę ir pinigų sąjungą projektą, 1990 m. rugpjūčio 21 d. Komisijos komunikatas, Europos Bendrijų biuletenis, priedas 2/91, p. 25.

130. Galiausiai, remiantis Komisijos projektu, SESV 125 straipsniu siekiama neleisti, kad valstybė narė turėtų lūkesčių, jog už jos biudžeto išskolinimus besąlygiškai laiduos Sąjunga arba kita valstybė²⁴. EB 104a straipsnyje, kuris buvo siūlomas projekte, apsiribota vien draudimu „Bendrijai arba valstybėms narės besąlygiškai laiduoti už valstybės narės išskolinimus“. Vykstant deryboms dėl Maastrichto sutarties su valstybėmis narėmis šis draudimas buvo išplėtotas iki dabartinės jo formos, kuri pirmą kartą buvo paminėta Nyderlandų, kaip pirmininkaujančios valstybės, pasiūlyme²⁵. Pirmiausia papildymas dėl draudimo prisiimti išpareigojimus atsirado Vokietijos vyriausybės siūlymu²⁶. Tačiau bet kuriuo atveju nėra bendrai prieinamų šaltinių, kurie padėtų suprasti šį pasiūlymą, jo tikslus motyvus ir ypač tai, kaip jis buvo aiškinamas per valstybių narių vyriausybės atstovų konferenciją.

131. Atsižvelgiant į SESV 125 straipsnio priėmimo istoriją, šiuo straipsniu, atrodo, bent jau siekiama pašalinti valstybių narių lūkesčius, kad jų skolas padengs kitos valstybės narės, ir taip jas skatinti vykdyti patikimą biudžeto politiką.

132. Be to, mano manymu, Europos Vadovų Taryba ir kai kurios valstybės narės teisingai nurodo, jog SESV 125 straipsniu siekiama, kad, sukūrus pinigų ir ekonominę sąjungą, būtų išlaikytas drausminamasis palūkanų, kurios priklauso nuo individualaus valstybių narių finansų valdymo, poveikis kapitalo rinkoms ir taip būtų užtikrinta valstybių narių biudžeto disciplina. Juk idealiu atveju palūkanų dydis priklauso nuo potencialių kreditorių lūkesčių, susijusių su skirtingu pavienių valstybių narių mokumu. Mokumą savo ruožtu lemia konkrečios valstybės narės finansinis pajėgumas. Vadinasi, SESV 125 straipsniu taip pat siekiama, kad toks pajėgumas nepriklaustų nuo kitų valstybių narių finansinio pajėgumo.

133. Abu tikslus – neleisti, kad tiek išskolinusios valstybės narės, tiek kapitalo rinkos turėtų lūkesčių, susijusių su kitų valstybių narių finansiniu pajėgumu, geriausiai pavyktų įgyvendinti tada, kai valstybėms narėms būtų draudžiama teikti bet kokią finansinę pagalbą kitoms valstybėms narėms. Juk valstybė narė gavėja bet kurią finansinę pagalbą gali panaudoti tam, kad įvykdytų išpareigojimus. Tai galioja ne tik finansinės pagalbos, kuri teikiama paskolų forma, bet ir likvidumo didėjimo atveju, kai vienos valstybės narės prekės parduodamos kitai valstybei narei. Nors tai reikštų prekybos ir verslo santykių tarp valstybių narių draudimą, vis dėlto nustačius tokį išsamų draudimą visoms suinteresuotoms šalims būtų aišku, kad išpareigojimų turinti valstybė narė iš kitų valstybių narių negaus jokios finansinės pagalbos, nesvarbu, kokia forma. Tokiu atveju, ar bus įvykdyti visi išpareigojimai, priklausytų tik nuo išskolinusios valstybės narės individualaus finansinio pajėgumo.

134. Tačiau SESV 125 straipsniu toks kelias nebuvo pasirinktas. Iš šio straipsnio aiškiai matyti, kad juo nėra draudžiama bet kokia finansinė pagalba valstybei narei.

135. Vis dėlto, atsižvelgiant į SESV 125 straipsnio tikslą, įmanoma, kad, aiškinant šią nuostatą plačiai, draudžiama bent jau tokia finansinė pagalba, kuri iš principo gali turėti poveikį valstybių narių išpareigojimų įvykdymui. Vadinasi, antros alternatyvos, esančios SESV 125 straipsnio 1 dalies antro sakinio pirmoje dalyje, taikymo sritis būtų išplėsta taip, kad apimtų ir netiesioginį išpareigojimų prisiėmimą, pavyzdžiui, tada, kai valstybė narė gali įvykdyti išpareigojimus tik gavusi paskolą. Tai ypač akivaizdu tada, kai paskolos dydis nustatomas atsižvelgiant į valstybės narės kreditoriams turimų išpareigojimų dydį.

24 — Ten pat.

25 — Žr. 1991 m. spalio 28 d. pirmininkaujančios valstybės dokumento SN 3738/91 (UEM 82), pateikto valstybių narių vyriausybės atstovų konferencijai dėl ekonominės ir pinigų sąjungos: „Proposal by the Presidency to the Intergovernmental Conference on Economic and Monetary Union“, 104a straipsnį.

26 — Žr. *Jan Viebig* „Maastrichto sutartis, Vokietijos ir Prancūzijos pozicija dėl Europos ekonominės ir pinigų sąjungos“, p. 314.

– Europos Sąjungos struktūros principai

136. Tačiau toks formuluotės išplėtimas, kuriuo atsižvelgiama į SESV 125 straipsnio tikslą, gali prieštarauti pagrindiniams Sąjungos principams, kurie tikrai ne mažiau svarbūs už SESV 125 straipsnį.

Valstybių narių suverenitetas

137. Visų pirma tai susiję su valstybių narių suvereniteto apsauga. Sąjunga yra suverenių valstybių sąjunga. ESS 5 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje nustatyta, kad Sąjungos kompetencijos ribų nustatymas grindžiamas suteikimo principu, kuris ne tik yra šio suvereniteto išraiška, bet ir jį saugo.

138. Ne tiesa, kad įsteigus ESM valstybių narių kompetencija buvo perduota Sąjungai ir taip apribotos valstybių narių suverenios galios. Atvirkščiai, ESM sutartis, kaip tarptautinės teisės sutartis, tik dar labiau pabrėžia valstybių narių suverenitetą ir sutarčių laisvę.

139. Jei Sąjungos teisės aktuose būtų nustatytas draudimas taip pat netiesiogiai priimti išpareigojimus, jis neleistų valstybėms narėms panaudoti finansinių lėšų tam, kad pabandytų išvengti kitos valstybės narės bankroto neigiamų pasekmių savo šalies ekonominei ir finansinei situacijai. Sąjungos teisės aktais skatinama ir siekiama, kad valstybių narių ekonominė veikla būtų kuo glaudžiau susijusi, todėl vienos valstybės narės bankrotas gali sukelti labai didelę žalą ir kitoms valstybėms narėms. Kaip nurodo kelios proceso šalys, ši žala gali būti tokia didelė, kad kiltų grėsmė pinigų sąjungos išlikimui.

140. Nagrinėjamu atveju nereikia nustatyti, ar yra pavojus pinigų sąjungos stabilumui, ir atsakyti į klausimą, kaip geriausia kovoti su tokiu pavojumi. Reikia tik nurodyti, kad jei SESV 125 straipsnis būtų aiškinamas plačiai, valstybės narės taip pat minėtu atveju neturėtų kompetencijos imtis priemonių, leidžiančių išvengti kitos valstybės narės bankroto ir netektų galimybės pabandyti apsisaugoti nuo galimos žalos. Mano manymu, tokio didelio valstybių narių suvereniteto apribojimo, neleidžiančio imtis apsaugos priemonių, negalima pagrįsti teleologiniu aiškinimu, kuriuo remiantis nuostata, kurios formuluotėje toks apribojimas nėra aiškiai nustatytas, aiškinama plačiai.

141. Tai ypač galioja atsižvelgiant į tai, kad esant kitoms aplinkybėms Sutartyse įtvirtintas aiškus ginčijamų paskolų draudimas. SESV 123 straipsnio 1 dalimi Europos Centriniam Bankui ir nacionaliniams centriniams bankams aiškiai draudžiama suteikti valstybėms narėms bet kokią „lėšų pereinimą sąskaitose ar bet kurios kitos formos kredito galimybes“. Taigi centriniams bankams draudžiama valstybėms narėms suteikti paskolas²⁷. Tačiau SESV 125 straipsnyje tokios formuluotės dėl valstybių narių teikiamų paskolų nėra.

Valstybių narių solidarumas

142. Be to, platus SESV 125 straipsnio aiškinimas prieštarautų solidarumo idėjai, kuri įtvirtinta įvairiose Sutarties nuostatose. ESS preambulėje numatyta, kad susitariančiosios šalys šia Sąjunga nori „stiprinti savo tautų solidarumą“. Pagal 3 straipsnio 3 dalies trečią pastraipą Sąjunga „skatina ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą bei valstybių narių solidarumą“. SESV skyriaus „Ekonominė politika“ 122 straipsnio 1 dalyje taip pat aiškiai nurodytas valstybių narių solidarumas.

27 — Taip pat žr. 1993 m. gruodžio 13 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 3603/93, nustatančio apibrėžimus, susijusius su Sutarties 104 ir 104b (1) straipsniuose numatytą draudimą taikymu, 1 straipsnio 1 dalies a punktą, kuris grindžiamas SESV 125 straipsnio 2 dalimi.

143. Žinoma, iš solidarumo idėjos negali atsirasti pareiga teikti finansinę pagalbą, kaip antai teikiama ESM. Tačiau, taikant teleologinį aiškinimo būdą ir SESV 125 straipsnį aiškinant plačiai, valstybėms narėms būtų netgi draudžiama *savanoriškai* teikti tarpusavio pagalbą krizės atveju, kai siekiama neleisti atsirasti didelėms ekonominėms ir socialinėms pasekmėms, kurias sukeltų valstybės bankrotas. Būtinausia pagalba trečiosioms valstybėms būtų leidžiama, tačiau būtinausia pagalba Sąjungos viduje – draudžiama. Mano manymu, dėl tokio draudimo apskritai reikėtų suabejoti Sąjungos logika ir tikslu.

144. Vadinas, toks platus SESV 125 straipsnio aiškinimas prieštarauja pagrindiniams Sutarčių struktūros principams.

– SESV 125 straipsnio tikslų apėjimas ir išsaugojimas

145. Tam galima paprieštarauti nurodant, kad SESV 125 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje nustatytas draudimas netenka bet kokios prasmės tada, kai nors valstybėms narėms ir draudžiama tiesiogiai prisiimti išsipareigojimus, jos tokį draudimą gali lengvai apeiti netiesiogiai prisiimdamos išsipareigojimus. Su tokiu požiūriu reikia sutikti tiek, kiek SESV 125 straipsnis negali būti aiškinamas taip, kad ten nustatytas draudimas visiškai netektų prasmės.

146. Tačiau taip nėra. Nuostata dėl atsakomybės nebuvimo ir draudimas prisiimti išsipareigojimas, kaip antai nustatyti SESV 125 straipsnio 1 dalies antro sakinio pirmoje dalyje, yra veiksmingi taip pat tada, kai jie taikomi atsižvelgiant į jų formuluotėje numatytą reglamentavimo turinį.

147. Taigi pirmoje alternatyvoje numatytu atsakomybės nebuvimu, kaip teisingai nurodo Graikijos vyriausybė, pašalinama bet kokia valstybės narės *pareiga* įvykdyti kitos valstybės narės išsipareigojimus. Tokia pareiga ne tik nekyla iš Sąjungos teisės aktų, bet net pati valstybė narė negali jos prisiimti, išskyrus šios nuostatos antroje sakinio dalyje nurodytą garantijų atvejį. Vadinas, kiekviena valstybė narė ir jos potencialūs kreditoriai žino, kad negali būti teisės į kitos valstybės narės pagalbą.

148. Be to, SESV 125 straipsnio 1 dalies antro sakinio pirmoje dalyje kaip antra alternatyva nustatytas draudimas prisiimti išsipareigojimus galiausiai susijęs su draudimu tiesiogiai remti kreditorius. Tai reiškia, kad valstybės narės negali tiesiogiai įvykdyti kitos valstybės narės kreditorių reikalavimų. Tiesiogiai remti kreditorius joms draudžiama, tačiau netiesioginė parama, kuri atsiranda kaip jų paramos išsiskolinusiai valstybei padarinyš, nėra draudžiama. Taigi, nors kreditoriai paprastai turi naudos iš valstybei narei suteiktos paramos, potencialūs valstybės narės kreditoriai nėra tikri, kad, suteikus valstybei narei finansinę pagalbą, iš tiesų bus patenkinti ir jų reikalavimai. Taigi tam tikrai valstybei narei teikiama savanoriška parama nebūtinai reiškia, kad bus visiškai arba nors iš dalies patenkinti šios valstybės narės kreditorių reikalavimai. Toks netikrumas skatina skirtingų palūkanų valstybėms narėms taikymą kapitalo rinkose²⁸.

149. Todėl valstybės narės paskola laikytina kitos valstybės narės išsipareigojimų prisiėmimu tik tada, kai ja tiesiogiai remiami valstybės narės gavėjos kreditoriai. Taip būtų, pavyzdžiui, tada, kai valstybė narė iš viso neturėtų teisės disponuoti paskolos lėšomis.

150. Dėl pirmiausia Europos Vadovų Tarybos pateikto išaiškinimo, kad valstybei narei teikiamai finansinei pagalbai reikia nustatyti „griežtas sąlygas“, taip pat atsižvelgiant į aukštesnį valstybių narių biudžeto disciplinos tikslą tam, kad nebūtų apeinamas SESV 125 straipsnis, nagrinėjamu atveju nuspręsti nereikia. Juk bet kuriuo atveju euro zonos valstybės narės tokias sąlygas numatė ESM sutarties 12 straipsnio 1 dalyje.

28 — Žr. šios išvados 132 punktą.

– Tarpinė išvada

151. Vadinas, iš formuluotės, struktūros ir teleologinio aiškinimo matyti, kad SESV 125 straipsnio 1 dalies antro sakinio pirmoje dalyje nurodyta antra alternatyva draudžiama *tiesiogiai* prisiimti kitos valstybės narės įsipareigojimus, jei tokių įsipareigojimų prisiėmimas arba vykdymas reiškia tiesioginę paramą kreditoriams. Vadinas, iš principo valstybėms narėms nėra draudžiama teikti paskolą kitai valstybei narei.

152. Taigi, nepaisant to, kad ESM sutarties 14–16 straipsniais numatytas ESM paskolų teikimas, valstybės narės, sudarydamos ir ratifikuodamos ESM sutartį, SESV 125 straipsnio nepažeidžia.

153. Tuo atveju, jei Teisingumo Teismas SESV 125 straipsnio 1 dalies antro sakinio pirmą dalį aiškintų plačiai ir nuspręstų, kad valstybėms narėms taip pat draudžiama viena kitai teikti paskolas, reikėtų dar patikrinti, ar ESM teikiamos paskolos laikytinos valstybių narių veiksmis. Mano manymu, aiškinant SESV 125 straipsnį plačiai, tai akivaizdu. Jei valstybei narei teikiamą paskolą reikėtų vertinti kaip netiesioginį šios valstybės narės įsipareigojimų įvykdymą, ESM teikiamą paskolą reikėtų vertinti bent jau kaip paskolą, kurią netiesiogiai suteikia valstybės narės. Juk jos įsteigė ESM ir jį kontroliuoja. Be to, dėl ESM sutarties 25 straipsnio 1 dalyje nustatytos nuostolių pasidalijimo taisyklės valstybės narės galiausiai turi įmokėti visas paskolos lėšas.

iv) Vertybinių popierių pirkimas kaip valstybės narės įsipareigojimų prisiėmimas

154. Galiausiai dėl finansinių instrumentų dar reikia nustatyti, ar ESM sutarties 17 ir 18 straipsniuose numatytas valstybės narės vertybinių popierių pirkimas pirminėje ar antrinėje rinkoje yra suderinamas su SESV 125 straipsniu. Taigi iš pradžių reikia preziumuoti, kad SESV 125 straipsniu valstybėms narėms draudžiama pirkti tokius vertybinius popierius.

155. ESM sutarties 17 straipsnyje numatyta, kad vertybinių popierių pirkimas tiesiogiai iš juos išleidusios valstybės narės yra tik speciali paskolos forma. Kaip buvo nurodyta, pagal ESM sutartį teikiama paskola yra suderinama su SESV 125 straipsniu.

156. Pagal ESM sutarties 18 straipsnį valstybės narės vertybinių popierių pirkimas iš trečiojo asmens iš esmės taip pat nėra tos valstybės narės įsipareigojimų prisiėmimas, nes tokiu būdu nėra įvykdomi valstybės narės įsipareigojimai. Juk valstybė narė, kuri yra vertybinių popierių emitentė, ir toliau išlieka atitinkamos skolos mokėtoja, kaip teisingai nurodo Komisija. Vadinas, valstybės narės įsipareigojimų esmė lieka nepakitusi, pasikeičia tik kreditorius.

157. Tam galima paprieštarauti, kad po vertybinių popierių pirkimo sandorio atsiradusi ekonominė situacija nesiskiria nuo tos, kai valstybės narės įsipareigojimai trečiajam asmeniui įvykdomi įprastu būdu ir įsipareigojimus įvykdžiusi valstybė narė įgyja teisę į grąžinimą, nukreiptą į valstybę narę, kurios įsipareigojimai buvo įvykdyti. Nors tokios teisės į grąžinimą ir reikalavimo teisės, kuri įgyjama tiesiogiai perkant vertybinius popierius, esmė skiriasi, be to, valstybės narės, kuriai reikalinga pagalba, vertybinių popierių kaina paprastai yra daug mažesnė už jos įsipareigojimų dydį, galiausiai bent dalį ankstesnio kreditoriaus skolos tiesiogiai sumoka vertybinius popierius perkančioji valstybė.

158. Taigi kyla klausimas, ar vertybinių popierių iš trečiųjų asmenų pirkimu pažeidžiamas SESV 125 straipsnis, nes taip tiesiogiai remiami ankstesni valstybės narės kreditoriai, kurie yra vertybinių popierių turėtojai²⁹. Nors tokio vertybinių popierių pirkimo atveju ESM finansinės lėšos tiesiogiai patenka kreditoriams, vis dėlto, mano manymu, draudimas tiesiogiai remti kreditorius nėra pažeidžiamas, nes tokie vertybiniai popieriai išigyjami įprastomis rinkos sąlygomis. Juk šiuo atveju ankstesnis kreditorius, vertybinių popierių turėtojas, savo pinigus atgauna taip, kaip atgautų iš bet

29 — Žr. šios išvados 148 punktą.

kurio kito trečiojo asmens, ir neturi naudos iš kitos valstybės narės finansinio pajėgumo. Be to, įprasto pirkimo sandorio sudarymo vertybinių popierių rinkoje atveju kreditorius net nežino, kad vertybinių popierių pirkėjas yra valstybė narė. Vadinasi, dėl tokio vertybinių popierių pirkimo negali padidėti potencialių valstybės narės kreditorių pasitikėjimas kitos valstybės narės pajėgumu.

159. Taigi negalima tvirtinti, kad finansinių instrumentų pagal ESM sutarties 18 straipsnį naudojimu būtų neišvengiamai nukrypstama nuo nurodytų aplinkybių. Todėl ESM vertybinių popierių pirkimas *ab initio* neprieštarauja SESV 125 straipsniui³⁰, nes bet kuriuo atveju yra galimybė jį suderinti su šios nuostatos reikalavimais. Todėl, atsižvelgiant į nagrinėjamos bylos dalyką, taip pat dėl vertybinių popierių pirkimo situacijos galima neatsakyti į klausimą, ar taikant SESV 125 straipsnį ESM veikla apskritai priskirtina valstybėms narėms.

160. Tad bet kuriuo atveju ESM sutarties sudarymu ir ratifikavimu, taip pat atsižvelgiant į ESM sutarties 17 ir 18 straipsniuose numatytą ESM vertybinių popierių pirkimą, SESV 125 straipsnis nėra pažeidžiamas.

b) Kvietimas įmokėti lėšas pagal ESM sutarties 25 straipsnį

161. Galiausiai dėl SESV 125 straipsnyje nustatyto draudimo dar reikia patikrinti, ar jam neprieštarauja taisyklė dėl kvietimo įmokėti didesnes lėšas, kaip antai nustatyta ESM sutarties 25 straipsnio 2 dalyje.

162. SESV 125 straipsnio 1 dalies antro sakinio pirmoje dalyje numatyta, kad, pirma, draudžiama savanoriškai prisiimti atsakomybę už kitos valstybės narės įsipareigojimus³¹.

163. Pagal ESM sutarties 8 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį ESM autorizuotą kapitalą sudaro įmokėtos ir išperkamos kapitalo dalys. Sutarties 9 straipsnyje numatyta, kad esant tam tikroms sąlygoms valdyba ir generalinis direktorius, be kita ko, gali pateikti kvietimą įmokėti dar neįmokėtą kapitalo dalį. ESM 25 straipsnio 2 dalyje tokiu atveju numatyta, kad jei ESM narė, gavusi tokį kvietimą, neperveda reikalaujamų lėšų, visoms ESM narėms pateikiamas kvietimas įmokėti didesnes lėšas.

164. Tačiau ši taisyklė nereiškia, kad sudarant ESM sutartį savanoriškai prisiimama atsakomybė. Kiekviena ESM narė privalo įmokėti tik savo kapitalo dalį. Tuo atveju, kai ESM narė, gavusi kvietimą, neįmoka reikalaujamos kapitalo dalies, kitoms ESM narėms pagal ESM sutarties 25 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį atsiranda vien pareiga sumokėti didesnę, nei joms nustatyta, kapitalo dalį. Tačiau jos nėra įpareigtos įvykdyti kitos ESM narės įsipareigojimus. Kaip matyti iš ESM sutarties 25 straipsnio 2 dalies antro sakinio, likusi skolinga ESM narė privalo įmokėti savo kapitalo dalį ESM.

165. Šią išvadą taip pat patvirtina 2012 m. rugsėjo 27 d. Bendra Susitariančių Šalių deklaracija dėl ESM sutarties, kurioje nurodyta, kad ESM sutartimi nei viena valstybė narė nėra įpareigota įmokėti didesnę už jos autorizuotą kapitalo dalį³². Taigi tada, kai valstybė narė įmokėjo visą savo kapitalo dalį, jai pagal ESM sutarties 25 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį nebegali būti pateiktas ir kvietimas įmokėti didesnę kapitalo dalį.

30 — Žr. šios išvados 111 punktą.

31 — Žr. šios išvados 115 punktą.

32 — Žr. Kipro nuolatinio atstovo Europos Sąjungoje 2012 m. rugsėjo 27 d. raštą Europos Vadovų Tarybos generaliniam sekretoriatui, dokumento Nr. SGE12/010319.

c) Tarpinė išvada

166. Vadinas, reikia pripažinti, kad SESV 125 straipsniu valstybėms narėms nėra draudžiama sudaryti ir ratifikuoti susitarimą, kuriame yra nuostata dėl kvietimo sumokėti didesnę kapitalo dalį, kaip antai ESM sutarties 25 straipsnio 2 dalies pirmame sakinyje esanti taisyklė, ir kuriame yra numatyti tarptautinės organizacijos finansinės pagalbos instrumentai, kaip antai ESM sutarties 14–18 straipsniuose nustatyta paskolų forma ir vertybinių popierių pirkimas.

4. Naujų įgaliojimų Sąjungos institucijoms suteikimas

167. Toliau reikia patikrinti, ar ESM sutarties sudarymu ir ratifikavimu Sąjungos teisės aktai pažeidžiami tiek, kiek šia sutartimi Sąjungos institucijoms numatomos naujos funkcijos. Įvairiose ESM sutarties nuostatose numatyti Komisijos, Teisingumo Teismo ir Europos Centrinio Banko veiksmai, nors pagal ESM sutartį veiksmų imasi tik valstybės narės, bet ne Sąjunga.

168. Ieškovo manymu, toks naujų užduočių numatymas nesuderinamas su Sutartyse nustatytais institucijų funkcijomis. Pirmiausia jis tvirtina, kad pasinaudoti Sąjungos institucijomis valstybės narės gali tik siekdamos tvirtesnio bendradarbiavimo pagal ESS 20 straipsnį.

169. Todėl toliau reikia patikrinti, ar ESM sutartimi Komisijai (žr. a punktą), Europos Centriniam Bankui (žr. b punktą) ir Teisingumo Teismui (žr. c punktą) numatytos užduotys neprieštarauja ESS 13 straipsnio 2 dalies pirmam sakiniui, kuriame reglamentuojama, kad kiekviena institucija veikia neviršydama Sutartimis jai suteiktų įgaliojimų.

a) Komisija

170. Pagal ESM sutarties 13 straipsnio 1 dalies trečią sakinį Komisija valdytojų tarybos pirmininko pavedimu vertina ESM narių prašymus dėl stabilumo pagalbos. Šio vertinimo pagrindu teikiama ESM finansinė parama. Be to, pagal ESM sutarties 13 straipsnio 3 ir 4 dalis Europos Komisijai pavedama, palaikant ryšį su ECB, ir, kai tai įmanoma, kartu su TVF, susitarti su pagalbos prašančia ESM nare dėl tokios pagalbos sąlygų. Tačiau tam, kad šios sąlygos įgytų teisinę galią, pagal šios nuostatos 4 dalį jas dar turi patvirtinti valdytojų taryba. ESM sutarties 13 straipsnio 7 dalyje taip pat numatyta, kad tik Komisija kontroliuoja, kaip laikomasi tokių sąlygų. Be to, esant įvairioms situacijoms ESM sutartimi Komisijai taip pat numatytos kitos kontrolės ir ataskaitų teikimo funkcijos³³.

171. Dėl ankstesnio EEB sutarties 155 straipsnio ketvirtos įtraukos, kurioje buvo numatytos Komisijos funkcijos, Teisingumo Teismas jau yra pripažinęs, kad šia nuostata nepašalinama galimybė valstybėms narėms patikėti Komisijai koordinuoti bendrų veiksmų, kurių imtis bendrai nusprendė Taryboje posėdžiavę valstybių narių atstovai³⁴. Kitame sprendime Teisingumo Teismas nurodė, kad jokia sutarties nuostata negali trukdyti valstybėms narėms taikyti joje nenumatytų procedūros elementų, jeigu jie susiję su konkrečiomis Sąjungos teisės normomis ir kai tokioje procedūroje dalyvauja Sąjungos institucijos³⁵. Remiantis šia teismo praktika, reikia daryti išvadą, kad Komisija valstybių narių iniciatyva gali vykdyti funkcijas, kurios jai nėra numatytos Sutartimis.

33 — Žr. ESM sutarties 4 straipsnio 4 dalies pirmos pastraipos pirmą sakinį, 14 straipsnio 5 ir 6 dalis, 15 straipsnio 5 dalį, 16 straipsnio 5 dalį ir 17 straipsnio 5 dalį.

34 — Žr. 1993 m. birželio 30 d. Sprendimo *Parlamentas prieš Tarybą ir Komisiją* (C-181/91 ir C-248/91, Rink. p. I-3685) 20 punktą.

35 — Žr. 1994 m. kovo 2 d. Sprendimo *Parlamentas prieš Tarybą* (C-316/91, Rink. p. I-625) 41 punktą.

172. 2011 m. birželio 20 d. visų valstybių narių vyriausybių atstovai priėmė sprendimą, kuriuo į „ESM sutartį turėtų būti įtrauktos nuostatos, numatančios kad Europos Komisija ir Europos Centrinis Bankas vykdo sutartyje nurodytas užduotis“³⁶. Šis sprendimas minėtos teismo praktikos neatitinka tiek, kiek ESM sutartį sudarė ne visos valstybės narės ir sprendimo priėmimo momentu tikslus sutarties, kuri buvo sudaryta tik 2012 m. vasario 2 d., turinys dar nebuvo žinomas.

173. Vis dėlto atsižvelgiant į nurodytą teismo praktiką, mano manymu, Komisija iš esmės turi teisę vykdyti jai ESM sutartimi numatytas užduotis. Pirma, sprendimui pritarė visų vyriausybių atstovai ir tai rodo pakankamą valstybių narių veiksmų bendrumą. Antra, sprendimo priėmimo momentu valstybių narių atstovams ESM sutarties turinio esmė buvo žinoma, nes dar 2011 m. balandžio 20 d. Europos Vadovų Taryba pritarė pagrindiniams ESM bruožams³⁷.

174. Ieškovo nuomonė, kad tvirtesnio bendradarbiavimo procedūra pagal ESS 20 straipsnį tam tikra prasme blokuoja funkcijų perdavimą Sąjungos institucijoms, manęs neįtikina. Nors šios nuostatos 1 dalyje aiškiai numatyta, kad valstybės narės per šią procedūrą gali „pasinaudoti Sąjungos institucijomis“, tvirtesnis bendradarbiavimas apima ne vien funkcijų suteikimą, kuris nurodytas minėtoje Teisingumo Teismo praktikoje. Tai ne tik galimybė pasinaudoti Sąjungos institucijomis, priešingai, visų pirma ši procedūra leidžia priimti Sąjungos teisės aktus, kurie pagal ESS 20 straipsnio 4 dalį yra privalomi tik joje dalyvaujančioms valstybėms narėms. Todėl nėra pagrindo teigti, kad susitariančiosios šalys, įtraukusios nuostatas dėl tvirtesnio bendradarbiavimo, siekė apriboti minėtoje Teisingumo Teismo praktikoje patvirtintą galimybę pasinaudoti Sąjungos institucijomis ir į Sutarčių taikymo sritį nepatenkančiose srityse.

175. Be to, reikia nurodyti, kad, kitaip negu tvirtesnio bendradarbiavimo pagal ESS 20 straipsnį atveju, Komisijai nėra nustatyta pareiga vykdyti ESM sutartyje jai numatytas užduotis. Minėtos Teisingumo Teismo praktikos negalima aiškinti taip, kad valstybės narės gali įpareigoti Komisiją imtis veiksmų už Sąjungos sistemos ribų. Juk tokia pareiga Komisijai, kaip Sąjungos institucijai, gali atsirasti tik dėl Sąjungos teisės aktuose nustatytų užduočių. Be to, ESS 17 straipsnio 3 dalies trečioje pastraipoje nurodyta, kad vykdydama išipareigojimus Komisija yra visiškai nepriklausoma ir jos nariai nepaiso jokios vyriausybės ar institucijos nurodymų. Atrodo, tokiu aiškinimu rėmėsi ir euro zonos valstybės narės, kurios ESM sutarties 10 konstatuojamojoje dalyje nurodo visų valstybių narių Sąjungai suteiktą įgaliojimą paraginti Komisiją³⁸ vykdyti šioje sutartyje numatytas užduotis. Vadinasi, ESM sutartyje nedaroma prielaida, kad Komisija turi tokią pareigą.

176. Atsižvelgiant į tai, ESM sutarties sudarymu ir ratifikavimu Sąjungos teisės aktai galėtų būti pažeidžiami tada, kai šia sutartimi Komisija raginama imtis tokių veiksmų, kurie draudžiami Sutartimis. Juk Komisija, kaip Sąjungos institucija, privalo laikytis visų Sąjungos teisės aktų, įskaitant Pagrindinių teisių chartiją, taip pat tada, kai vykdo ESM užduotis.

177. Tačiau, mano manymu, Sąjungos teisės aktai nepažeidžiami. Atvirkščiai, tai, kad vykdam ESM veiklą Komisijai pavedama užtikrinti sąlygų, kurios pagal ESM sutarties 13 straipsnio 3 dalies antrą pastraipą taikomos finansinės paramos priemonėms, suderinamumą su Sąjungos teisės aktais, padeda įgyvendinti Sąjungos teisės tikslus.

178. Vadinasi, tai, kad Komisija, paisydama Sąjungos teisės aktais nustatytų savo pareigų, vykdo ESM sutartimi jai suteiktas funkcijas, ESS 13 straipsnio 2 dalies pirmo sakinio nepažeidžia.

36 — Žr. 2011 m. birželio 24 d. Tarybos lydraštį, dokumento Nr. 12114/11, ir ESM sutarties 10 konstatuojamąją dalį.

37 — Žr. 2011 m. kovo 24 ir 25 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas, nurodytas 2011 m. balandžio 20 d. Europos Vadovų Tarybos lydraštyje, dokumento Nr. EUCO 10/1/11 REV 1, 17 punktas ir II priedas.

38 — Tai dar aiškiau matyti iš ESM sutarties redakcijos prancūzų kalba, kurioje vien nurodyta „demander“.

b) Europos Centrinis Bankas

179. ESM sutartimi ir Europos Centriniam Bankui pavedama nemažai užduočių. Palyginti su Komisijos funkcijomis, šių užduočių apimtis mažesnė. Teisė savarankiškai vertinti nustatyta tik ESM sutarties 4 straipsnio 4 dalies pirmos pastraipos pirmame sakinyje ir 18 straipsnio 2 dalyje. Likusioje dalyje numatyta, kad veiksmų imasi Komisija, kuri pagal ESM sutarties 13 straipsnio 1, 3 ir 7 dalis bei 14 straipsnio 6 dalį atitinkamai veikia palaikydama ryšį su Europos Centrinio Banku. Vadinas, minėtais atvejais galima kalbėti ne apie funkcijų suteikimą Europos Centriniam Bankui, o tik apie jam numatytą teisę pateikti kvalifikuotą nuomonę.

180. Minėtą Teisingumo Teismo praktiką, susijusią su funkcijų numatymu Komisijai, kaip, be kita ko, teigia Nyderlandų vyriausybė, galima perkelti ir taikyti Europos Centriniam Bankui. Bet kuriuo atveju tai galioja tada, kai, kaip antai ESM sutarties atveju, užduotys susijusios su bendra ekonomine politika, kurią remti pagal SESV 282 straipsnio 1 dalį ir 2 dalies trečią sakinį yra vienas iš Europos Centrinio Banko uždavinių.

181. Tačiau reikia dar kartą pabrėžti, kad Europos Centrinis Bankas nėra įpareigotas vykdyti ESM sutartimi jam skiriamų užduočių. Tai ypač svarbu, atsižvelgiant į SESV 130 straipsnyje įtvirtintą šio banko nepriklausomybę.

182. Vadinas, ir dėl Europos Centrinio Banko reikia pripažinti, kad ESM sutarties sudarymu ir ratifikavimu ESS 13 straipsnio 2 dalies pirmas sakinyje nėra pažeidžiamas tada, kai šis bankas, paisydamas savo pareigų, nustatytą Sąjungos teisės aktuose, vykdo ESM sutartimi jam skirtas užduotis.

c) Teisingumo Teismas

183. Galiausiai dar reikia nustatyti, ar ESM sutartimi Teisingumo Teismui skirtas vaidmuo yra suderinamas su Sąjungos teisės aktais.

184. Pagal ESM sutarties 37 straipsnio 2 dalį valdytojų taryba priima sprendimą „dėl visų ESM ir jo narės ar jo narių tarpusavio ginčų, susijusių su šios Sutarties aiškinimu ir taikymu, įskaitant visus ginčus dėl ESM priimtų sprendimų suderinamumo su šia sutartimi“. Jei ESM narė ginčija valdytojų tarybos sprendimą, pagal šios nuostatos 3 dalį ginčas pateikiamas Teisingumo Teismui. Kaip matyti iš ESM sutarties 16 konstatuojamosios dalies, susitariančiosios šalys tokį Teisingumo Teismo vaidmenį grindžia SESV 273 straipsniu.

185. SESV 273 straipsnyje numatyta, kad Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti „visus valstybių narių tarpusavio ginčus, susijusius su Sutarčių dalyku, jei tokie ginčai jam pateikiami pagal specialų šalių susitarimą“. Reikia patikrinti, ar nurodytos ESM sutarties 37 straipsnio nuostatos atitinka šias sąlygas.

186. Pirma, ginčai, susiję su ESM sutarties aiškinimu ir taikymu, taip pat turi būti susiję su Sutarčių dalyku. Kaip matyti iš palyginimo su SESV 259 straipsnio 1 dalyje nustatytu valstybės narės ieškiniu dėl kitos valstybės įsipareigojimų neįvykdymo, SESV 273 straipsnyje reglamentuojami ginčai nėra susiję su pačių Sutarčių aiškinimu. Bet pakanka vien ryšio buvimo. Kadangi jurisdikcija pagal SESV 273 straipsnį atsiranda tada, kai ginčai pateikiami pagal specialų šalių susitarimą, pakanka, kad tokios sutarties dalykas ir Sąjungos sutarčių dalykas būtų susiję. Tada nėra būtina, kad kiekvienas pavienis iš sutarties kylantis ginčas neišvengiamai būtų susijęs su Sąjungos sutartimis.

187. ESM atveju toks ryšys egzistuoja jau vien todėl, kad pagal šios sutarties 13 straipsnio 3 dalies antrą pastraipą finansinės pagalbos instrumentams taikomos sąlygos turi būti visiškai suderinamos su SESV numatytais ekonominės politikos koordinavimo priemonėmis. Be to, pavyzdžiui, dėl konkrečiai teikiamų finansinės pagalbos instrumentų gali kilti ginčai, susiję su SESV 125 straipsnio (vadinamosios „bail-out“ sąlygos) aiškinimu. Vadinas, ginčai dėl ESM sutarties aiškinimo ir taikymo yra susiję su Sutarčių dalyku, kaip tai suprantama pagal SESV 273 straipsnį.

188. Antra, kyla klausimas, ar ESM sutarties 37 straipsnis susijęs su valstybių narių tarpusavio ginčais, kaip tai suprantama pagal SESV 273 straipsnį. ESM sutartyje numatyta, kad ginčas, kuris kilo tarp ESM narės ir ESM, kaip tarptautinės organizacijos, taip pat pateikiamas spręsti Teisingumo Teismui.

189. ESM susitariančiosios šalys yra tik euro zonos valstybės narės, kurios pagal ESM sutarties 5 straipsnį veikia per savo vyriausybės atstovus aukščiausiame ESM valdymo organe - valdytojų taryboje. Kaip, be kita ko, teisingai nurodo Jungtinės Karalystės vyriausybė, esant tokioms aplinkybėms ginčas tarp ESM narės ir ESM iš esmės beveik prilygsta ginčui tarp ESM narės ir kitų ESM narių, kurios balsų dauguma priėmė ESM sprendimą. Be to, valstybių narių veiksams, susijusiems su šios organizacijos veikla, taikomi specialūs Sąjungos teisės reikalavimai. Todėl Teisingumo Teismo jurisdikcija užtikrina vienodą Sąjungos teisės taikymą. Be to, ji stiprina Sąjungos teisinės apsaugos sistemą ir tai atitinka SESV 273 straipsnyje nustatytą tikslą. Reikia paminėti, kad ši nuostata nėra privaloma valstybėms narėms. Todėl nekyla abejonių, kad šią nuostatą galima aiškinti plačiai. Taigi SESV 273 straipsnis gali būti taikomas valstybių narių ir išimtinai jų įsteigtos organizacijos ginčams ir tada, kai ši organizacija yra viena iš ginčo šalių.

190. Vadinas, ESM sutartimi Teisingumo Teismui numatytas vaidmuo taip pat neprieštarauja ESS 13 straipsnio 2 dalies pirmam sakiniui.

5. Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis ir teisinio saugumo principas

191. Toliau reikia nustatyti, ar ESM sutartis suderinama su Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje įtvirtintu veiksmingos teisminės apsaugos principu ir bendruoju teisinio saugumo principu.

192. Šiuo klausimu ieškovas tvirtina, kad pagal ESM sutarties 37 straipsnio 2 dalį Teisingumo Teismo jurisdikcija tiek, kiek tai susiję su ESM, yra ribota, nors, pavyzdžiui, sąlygos, kurias ESM nustato pagalbai stabilumui, pirmiausia gali turėti neigiamą poveikį socialinėms teisėms, įtvirtintoms Chartijos IV antraštinėje dalyje. Tačiau bylos nagrinėjimą Teisingumo Teisme gali inicijuoti tik euro zonos valstybės narės. Todėl ESM veiklai netaikomas veiksmingos teisminės apsaugos principas, kaip to reikalaujama pagal Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį.

193. Pagal Pagrindinių teisių chartijos 51 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį šios Chartijos nuostatos skirtos valstybėms narėms tik „kai jos įgyvendina Sąjungos teisę“. Todėl, Komisijos nuomone, Chartijos 47 straipsnis nėra taikomas ESM veiklai. Nagrinėjamu atveju nereikia nustatyti, ar toks požiūris teisingas. Juk bet kuriuo atveju asmens teisė į veiksmingą teisminę apsaugą dėl ESM veiksmų yra pakankamai užtikrinama.

194. Kaip matyti iš šios bylos, Teisingumo Teismas ir nacionaliniai teismai gali taikyti SESV 267 straipsnyje numatytą įprastą procedūrą tam, kad patikrintų valstybių narių aktų, susijusių su ESM, suderinamumą su Sąjungos teise. Šiuo aspektu valstybės narės pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą turi užtikrinti reikalaujamą veiksmingą teisminę gynybą bent jau dėl tokių sąlygų įgyvendinimo nacionaliniu lygmeniu³⁹.

39 — Šiuo klausimu žr. 2007 m. kovo 13 d. Sprendimo *Unibet* (C-432/05, I-2271) 38 ir 42 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką.

195. Dėl prejudiciniame klausime taip pat nurodyto teisinio saugumo principo nėra aišku, kaip jį galėtų pažeisti ESM vykdoma veikla.

196. Vadinasi, sudarant ir ratifikuojant ESM sutartį nebuvo pažeistas nei Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis, nei teisinio saugumo principas.

6. ESS 4 straipsnio 3 dalyje skelbiamas lojalus bendradarbiavimo principas

197. Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą priėmusiam teismui kyla abejonių dėl ESM sutarties suderinamumo su ESS 4 straipsnio 3 dalimi. Šioje nuostatoje įtvirtintas „lojalus bendradarbiavimo principas“, kuriuo vadovaudamosi Sąjunga ir valstybės narės gerbia viena kitą ir viena kitai padeda vykdydamos iš Sutarčių kylančias užduotis.

198. Šiuo klausimu ieškovas teigia, kad valstybės narės pažeidė šį principą, nes sukurdamos nepriklausomą tarptautinę organizaciją, kaip antai ESM, jos siekia apeiti Sąjungos teisės nuostatas ir pirmiausia SESV 125 straipsnyje nustatytus draudimus.

199. Tačiau, kaip jau buvo išdėstyta, negalima pripažinti, kad buvo siekiama apeiti Sąjungos teisės reikalavimus, pirmiausia SESV 125 straipsnį⁴⁰. Be to, Sąjungos teisės reikalavimų apėjimo problemą reikėtų vertinti išimtinai aiškinant šiuos reikalavimus. Vertinant antrąjį klausimą pateiktas Sąjungos teisės nuostatų nagrinėjimas neatskleidė nieko, kas leistų teigti, kad ESM sutartimi pažeidžiamas lojalus bendradarbiavimo principas. Remiantis ESM sutartimi Komisijai ir Europos Centriniam Bankui numatytais užduotimis veikiau galima daryti priešingą išvadą.

200. Vadinasi, ESM sutarties sudarymu ir ratifikavimu nepažeidžiama ESS 4 straipsnio 3 dalis.

7. Tarpinė išvada

201. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį prejudicinį klausimą reikia atsakyti taip, kad ESS 4 straipsnio 3 dalimi ir 13 straipsniu, SESV 2 straipsnio 3 dalimi, 3 straipsnio 1 dalies c punktu ir 2 dalimi, 122, 123 ir 125 straipsniais bei Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu ir teisinio saugumo principu valstybėms narėms nedraudžiama sudaryti ir ratifikuoti tokias tarptautines sutartis, kokia yra ESM sutartis.

C – Dėl trečiojo prejudicinio klausimo: sprendimo įsigaliojimo poveikis atsakymui į antrąjį prejudicinį klausimą

202. Pateikdamas savo trečiąjį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas galiausiai siekia sužinoti, ar valstybės narės teisė sudaryti ir ratifikuoti tarptautinę sutartį, kaip antai ESM sutartį, yra sietina su Sprendimo 2011/199 įsigaliojimu.

203. Kadangi, kaip jau buvo išdėstyta atsakant į antrąjį klausimą, pagal galiojančius teisės aktus valstybės narės turi teisę sudaryti ir ratifikuoti tarptautinę sutartį, kaip antai ESM sutartį, ši jų teisė su SESV 136 straipsnio 3 dalimi, kuri įterpiama Sprendimu 2011/199, nesietina. Todėl į trečiąjį klausimą reikia atsakyti neigiamai.

40 — Žr. šios išvados 100 ir paskesnius punktus.

IV – Išvada

204. Atsižvelgdama į tai, kas nurodyta, Teisingumo Teismui į Airijos *Supreme Court* pateiktus klausimus siūlau atsakyti taip:

1. Nagrinėjant nebuvo atskleista nieko, kas galėtų daryti poveikį Sprendimo 2011/199 galiojimui.
2. ESS 4 straipsnio 3 dalimi ir 13 straipsniu, SESV 2 straipsnio 3 dalimi, 3 straipsnio 1 dalies c punktu ir 2 dalimi, 122, 123 ir 125 straipsniais bei Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu ir teisinio saugumo principu valstybėms narėms, kurių valiuta yra euro, nedraudžiama sudaryti ir ratifikuoti tokias tarptautines sutartis, kokia yra ESM sutartis, kol neįsigaliojo Sprendimas 2011/199.